

T A G A J Á N L Á S O K

1892-ben.

AZ I. A) ALOSZTÁLYBA:

Dr. **GOLDZIHÉRN IGNÁCZ** I. tagot *rendes* tagnak ajánlja **Budenz József** Rt. Dr. Goldziher Ignác I. tag, az orientalistáknak — nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is — egyik legjelesebbje, ki különösen az iszlám történetében senkitől fölül nem múlt tekintély, s ki két évvel ezelőtt elnyerte kiváló működése elismerésül a stockholmi orientalista kongresszus nagy díját. Kiterjedt tudományos működésének három fő ágát lehet kiemelni: a muhammedán vallás és társadalom története, az összehasonlító mythologia és végül az arab philologia története. Nagyszámú irodalmi munkálatai közül csak a főbbeket soroljuk föl, s ezeket is csak az 1876 utáni időből, mióta Akadémiánk levelező tagjává választotta (1877-ig terjedő munkásságát megtalálhatni az Akadémiai Almanach 1878-ra szóló évfolyamában). Régibb művei közül csak a legfontosabbakat említjük föl: «Der Mythos bei den Hebräern und seine geschichtliche Entwicklung» (Lipscse 1876, angol fordításban is megjelent 1877-ben), mely Európaszerte megalapította szerzője hírét. 1877. óta főbb művei a következők: a) Magyar nyelven. «Az Iszlám.» Tanulmányok a muhammedán vallás története köréből.» (Akad. könyvkiadó vállalat 1881.) Akadémiai értekezések: «A spanyolországi arabok helye az iszlám művelődése történetében.» 1877. «A nyelvtudomány története az araboknál» 1878. (Nyelvtud. Közlem.) «A muhammedán jogtudomány eredetéről.» 1884. «Palesztina ismeretének haladása az utolsó három évtizedben.» 1886. A Budapesti Szemlében és egyebütt (legutóbb is a Hunfalvy-Albumban) számos tanulmány a keleti régiségtudomány, művelődéstörténet, úgymint az összehasonlító mythologia állásáról és haladásáról. Kiemelendők: «Az összehasonlító vallástudomány módszeréről.» (M. Tanügy 1878.). «Újabb mythologiai áramlatok» (Philol. Közl. 1879.). «Az összehasonlító vallástudomány jelen állásáról» (B. Szemle 1880.). «A muhammedán közvéleményről» (uo.). «Legujabb fölfedezések Arábiában» (uo. 1886.). «Arábia régi történetéről» (no. 1891.). «A Szinai félsziget régiségei» (Archaeol. Értesítő 1891.). «Adalékok a keleti tanulmányok magyar műveléséhez»

(Philol. Közl. 1880., 1883., 1885). «A Nemzeti Múzeum arab, perzsa és török kéziratai» leírása és ismertetése (Magyar Könyvszemle 1880).

b) Német és francia nyelven: «Die Zabiriten, ihr Lehrsystem und ihre Geschichte» (Lipscse 1884.). Legelső munka, mely az európai irodalomban tüzetesen foglalkozik a muhammedán jogi iskolák eredetével s fejlődésével. «Muhammedanische Studien» (két kötet, Halle 1889., 1890.). Első kötete a pogány arabok vallási fölfogását ismerteti s Muhammednek azzal való küzdelmét, a másodikban legfontosabb a muhammedán traditióról eddig uralkodott fogalmak lényeges megváltoztatása s helyreigazítása. A «Revue de l'Histoire des Religions» c. folyóiratban (1880—1890.): «Le culte des saints chez les Musulmans.» «Le culte des ancêtres et le culte des morts chez les Arabes» (külön is megjelent). «Le sacrifice de la chevelure chez les Arabes.» «Le monotheisme dans la vie religieuse des Musulmans.» «Influences chrétiennes sur la littérature de l'Islam.» «Le rosaire dans l'Islam» stb. A «Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft» 1870 óta majd minden évfolyamban közölt tőle kisebb-nagyobb értekezéseket. Igy pl. (1878—1887): «Muhammedanische Polemik gegen Ahl al-Kitáb.» «Kairoer Strassen- und Jugendlieder» «A vulgáris arab nyelvről.» «Materialien zur Kenntnis der Almohadenbewegung (különösen érdekes benne a régi berber műveltségnek az iszlámra való hatása). Nyelvészeti czikkeket közölt a Steinthal-féle «Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachwissenschaft» cz. folyóiratban: «Ursprung einiger metaphorischer Ausdrücke der arabischen Sprache» (1881.). «Geberden- und Zeichensprache bei den alten Arabern» (1886.). «Arabische Beiträge zur Volksetymologie» (1888.). A muhammedán jogi intézmények fejlődéséről is több értekezése jelent meg, melyekben a jogtörténet mint műveltségtörténeti forrás van földolgozva philologiai alapon. Végül megemlíthetjük, hogy Goldziher munkatársa több külföldi gyűjteményes munkának. Igy az Ebers-féle «Aegypten in Wort und Bild» cz. díszmunkában a főiskolákról és mecsetekről irt. A Brockhaus-féle Lexikon 14. kiadása számára is ő dolgozta az iszlámot és arabságot illető összes cikkeket.

HEINRICH GUSZTÁV I. tagot, egyetemi ny. r. tanárt, a Kisfaludy-társaság rendes tagját, az országos közoktatás-ügyi tanács ügyvivő alelnökét *rendes* tagul ajánlja **Ponori Thewrewk Emil** r. t. Heinrich 1880 óta levelező tagja az Akadémiának, s ez idő alatt is oly gazdag és értékes irodalmi munkásságot fejtett ki, hogy csak legfontosabb dolgozatainak felsorolására szorítkozzunk. Főműve nagy «Német Irodalomtörténete», melynek két vaskos kötete 1886. és 1889. jelent meg, a M. T. Akadémia könyv-kiadó vállalatában (folytatása sajtó alatt van), mely minden részében önálló kutatásokon alapszik és ítéletének önnállóságával, valamint vonzó előadásával méltó helyet foglal el a legkitünőbb hasonló tárgyú külföldi munkák mellett. Kisebb

munkái (1880 óta): «Hartmann von Aue, der arme Heinrich» bevezetéssel, jegyzetekkel és szótárral kiadta 1881. «Emlékbeszéd Klein L. Gyula akad. kültag felett, 1881.» «Boccaccio élete és művei» 1882. (a Boccaccióból vett mesék, XVI. századi magyar földolgozásainak önálló, új eredményekre vezető tárgyalásával). «Schiller, Wilhelm Tell» bevezetéssel és jegyzetekkel, 1883. «Dugonics András: Kún László» irodalomtörténeti bevezetéssel, 1883. «Német balladák és románczok» I. Bürger és Goethe, II. Schiller, irodalomtörténeti és aesthetikai fejtegetésekkel. 1885. «Herder Cid- románczai», terjedelmes bevezetéssel és jegyzetekkel, 1886. «Kudrun, a monda és az eposz» 1885. «Dugonics András Báthory Mária» irodalomtörténeti bevezetéssel. 1887. «Goethe Faustja» tanulmányok, 1888. a. M. T. Akadémia könyv-kiadó vállalatában. «Lessing, Minna von Barnhelm» bevezetéssel és jegyzetekkel, 1888. «A német irodalom rövid története» 1889. Folyó-iratokban megjelent számos tanulmánya közül (szintén csupán 1880 óta) csak néhány kiválóbbat szemelünk ki: «A Budapesti-Szemlében»: Kisfaludy Károly Irénéjének tárgyáról. A bolygó zsidó mondája. Don Juan mondája. Ossián. Artus király. Blumauer Alajos. A szent grál. Tannhäuser. Argirus. Lenau végzete. Hoffmannswaldau. «Az Egyetemes Philologiai Közlönyben»: Gót költészet és próza. Ulphilas és a gót nyelvemlékek. A nibelung-ének jubilaema. Tell-tanulmányok. A Hildebrand-dal. Muspilli. A Lajos-dal. Faust és rokonai. A merseburgi ráolvasások. A középkori hajnali-dal. A wessobrunni imádság. Schiller hazánkban. Schiller dráma-tervei. Szegedi Theophaniája. Boér Sándor Elfrideje. Fayel. Petőfi új kiadása. Mabinogi. Az ófelnémet bölcső-dal. Dugonics Toldy-drámája. Az «Ungarische-Revueben»: Ungarische Volksballaden I—XXII (fordítások, magyarázatokkal). Der ungarische Faust. Das deutsche Volkslied von der Commandanten Tochter in Grosswardein. Das alte und das neue Theater in Pressburg. Isota Nogarola. Das Jubilaem des ungarischen Nationaltheaters. Pelbárt von Temesvár. A «Kisfaludy-társaság Évlapjaiban»: A műfordítás elméletéhez. Az «Irodalomtörténeti Közleményekben»: Kisfaludy Sándor regéi. Ezekon kívül számos kisebb cikk és bírálat a nevezett és egyéb folyó-iratokban, főleg a Pester Lloydban és a berlini Magazin für die Literatur des Auslandes-ben, jelentések a Teleki- és Karátsonyi-pályázatokról stb. A gazdag irodalmi munkásság legnagyobb részt a német philologia körébe esik, melynek Heinrich hazánkban legelső és legtekintélyesebb képviselője, a ki nemcsak a germán irodalmak egész körét, hanem a germán népek nyelveit, régiségeit, mythológiáját stb. is átkarolja, mind ezt egyetemi előadásai és jeles tanítványainak dolgozatai is bizonyítják. Saját dolgozatainak egy jó része érinti a magyar irodalom történetét is, melynek főleg összefüggését a német irodalommal számos értékes tanulmányban tárgyalja, irodalmunknak igen sok vitás kérdését lényegesen tisztázva vagy végleg megoldva. Széles körű, a hazai és külföldi irodalmi, nyelvészeti és történeti

tanulmányokra egyaránt kiterjedő műveltség, a philologia minden ágában való teljes otthonosság, a kutatás alapossága és önállósága, a módszer és ítélet biztonsága jellemzik minden dolgozatát, még azokat is, melyekkel első sorban az iskola érdekeit kívánta szolgálni, de egyúttal a magyar tudománynak is lényeges szolgálatokat tett. Csak melleleg említjük még az «Egyetemes Philologiai Közlöny» és az «Ungarische Revue» szerkesztésében szerzett érdemeit. Heinrich igazi tudományos szellemtől áthatott, értékes eredményekben gazdag munkásságával tudományos irodalmunknak egy fontos ágát nem csak gazdagította, hanem valósággal megalapította és rég megérdemelte, hogy Akadémiánk rendes tagjainak sorában helyet foglaljon.

SIMONYI ZSIGMOND I. tagot *rendes* tagságra ajánlja **Budenz József** rt. Lev. tagúl választott 1879-ben s azóta is folytatta a szorosabb magyar nyelvészet terén való működését, úgy is mint nyomozó, ki jelesen a rendszeres tudományos magyar nyelvtanhoz tartozó részletmunkákat dolgozott ki, megmutatván, hogyan kell ilyenekben a nyelvnek egész ismeretes fejlődésére kiterjeszkedni, de még mint ismeretterjesztő vagy tanító is, ki nyelvtudományunk eddigi eredményéről és jelenlegi állásáról a művelt közönséget ügyesen tájékoztatni tudja. Nem utolsó érdeme pedig, hogy ő Szarvas Gáborral együtt a «Nyelvtörténeti Szótár» szerkesztését gondozta, mely épen most szerencsésen be is fejeztetett. Önálló munkái: «A magyar kötőszók», egyúttal az összetett mondat elmélete. I—III. köt. 1880—83. (Jutalmazott pályamunka.) «A magyar határozók» I. kötet, 1888. (Jutalmazott pályamunka. II. kötet sajtó alatt.) «A magyar nyelv» a művelt közönségnek, I. kötet. A magyar nyelv élete, II. kötet. A magyar nyelv szerkezete. 1889. Ezenkívül kisebb dolgozatot nagy számmal a Nyelvőrben, meg a Nyelvtudományi Értekezésekben.

Dr. ASBÓTH OSZKÁR egyetemi tanárt *levelező* tagúl ajánlja **Budenz József** rt. Dr. Ásbóth a szláv nyelvtudománynak (vagy talán inkább a szláv nyelvek tudományának) alapos ismerője, kit azzá egyrészt az indogermán nyelvészetben való derék alapkészültség tett, meg másrészt saját buzgalma, melynél fogva ismételt tanulmányutakon közvetlen tapasztalásokat is szerzett egyes szláv népek közt (Oroszországban, Csehországban, szerbek, tótok, ruthének közt). A szláv nyelvek ismerete pedig nemcsak általában érdekes, hanem különösen fontos is a magyar nyelvészetre nézve, melynek az idegen hatások kimutatásával sok dolga van. Elismerendő, hogy Ásbóth ez irányban is, t. i. szláv hatások nyomozásában is alkalmazta a maga tudományát (a mint 1884-ben megjelent tanulmánya mutatja «Szlávság a magyar keresztény terminológiában», s még nem régen megtalálta a különös alakú érsek szót a régi cseh jarsik-ban). S valóban érzi is már az I. osztály annak szükségét, hogy magának egy jeles szlavistának

közreműködését biztosítsa. Egyéb munkái a következők: «A hangsúly a szláv nyelvekben» 1890. (Sámuel-díjat nyert). «Gyakorlati orosz nyelv-tan» Budapesten, 1888. «Russische Grammatik» Leipzig, 1889. «Russische Chrestomathie» 1890. «Der Garbonczás diák» nach der Volksüberlieferung der Magyaren, 1880. «Szerb iskolák és orosz tanítók» hazánkban a múlt században (M. Tanügy 1883.). A «szláv népek multjából» Budapesti Szemle 1887. «Bolgár népköltészet» Budapesti Szemle 1892. Kisebb cikkei vannak különböző folyóiratokban, jelesen a M. Nyelvőrben is, ezenkívül fordított oroszról és szerbbről.

Dr. **CSENGERI JÁNOS**-t levelező tagúl ajánlja **Ponori Thewrewk Emil** r tag. Öt évvel ezelőtt megtett indítványát, hogy dr. Csengeri Jánost levelező tagnak megválasztassék, most újra bátorodik a t. Akadémia színe elé terjeszteni. Csengeri János a classica-philologia terén igen buzgó tevékenységet fejt ki s nevezetesen mint műfordító méltó elismerést vivott ki magának. Kivánatos, hogy a Class.-philol. Bizottságnak necsak segédtagja, hanem rendes tagja legyen. **UGYANÓT** levelező tagúl ajánlja **Bartal Antal** l. t. Dr. Csengeri a hazai classica-philologia egyik legtehetségesebb és legbuzgóbb munkása, s a mi igen fontos, a latin és görög philológiával a magyar irodalom érdekeit mindig összekötötte; mint legjelesebb műfordítóink egyike, széles körben ismeretes. Hogy e munkássága már régen elismerést talált, mutatja az a körülmény, hogy az Akadémia Classica-philologiai Bizottsága mindjárt megalakulása után tagjává választotta, Cicero-fordítását (De Officiis) kiadta s több fordítás és kiadás revisiójával bizta meg. Így pl. ő revidiálta a Zsoldos-féle Thukydides-fordítást, újabban pedig a Geréb-féle Herodotos-fordítás revisiójával van megbizva. A classica-philologia terén több értekezése és bírálata jelent meg a Philologiai Közönyben, a Budapesti Szemlében és egyébütt. «Berzsenyi és Horatius» című tanulmánya bizonyosága annak, hogy a magyar irodalommal szintén behatóan foglalkozik. Önnállóan megjelent szakmunkái közül fölemlítjük Homeros Iliásának és Odysseájának bő bevezetésekkel és alapos jegyzetekkel ellátott iskolai kiadását. Kiadta továbbá Sophokles Antigonéját oly kommentárral, mely nemcsak nálunk, hanem a külföldön is számot tenne s összefüggő tartalmi magyarázataival a classicusok magyarázása terén általában az első úttörő kísérlet. Mint műfordító, Catullus átültetésével s valóban költői visszaadásával kezdte meg működését. Tibullus-fordítását már a Kisfaludy-Társaság méltatta kiadására, Zichy Antal és Lévay József bírálata alapján. Lévay úgy nyilatkozott bírálatában, hogy «Csengeri Tibullusa» díszére válik irodalmunknak. Propertius-fordításából is több mutató jelent meg. Ugyancsak a Kisfaludy-Társaság kiadásában jelent meg tőle Goethe Iphigeniájának magyar fordítása, mely a Lukács-Krisztina-féle pályázaton dicséretet nyert s melyről — előadása alkalmából — a sajtó s azóta is a szakbírálat a legnagyobb elisme-

réssel nyilatkozott. Csengerit bizta meg a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Homeros Iliásának prózai átültetésével a görögül nem tanulók számára. A fordítás megjelent s a várakozásnak minden tekintetben megfelel. Csengeri műfordításainak az ad kiváló becsét, hogy az eredeti nyelv philologiailag alapos értésével egyesíti a magyar nyelvvel való könnyű és biztos bánást, s hogy költői műfordításaiban a magyar költői nyelvnek avatott kezelője áll előttünk. Eredeti költeményei is jelentek meg a Vasárnapi Ujságban, a Budapesti Szemlében és egyebütt. «Katona Emlékezete» című ódája pályadíjat nyert. Mindezeknél fogva nagyon kívánatosnak tartjuk, hogy Csengeri, ki az Akadémia Classica-philologiai Bizottságának már 7 éve úgy is egyik legmunkásabb tagja, már csak ott szerzett érdemeiért is az Akadémia levelező tagjai közt helyet foglalhasson.

Dr. **KÚNOS IGNÁCZ** egyetemi docenset *levelező* tagnak ajánlja **Budenz József** r. t. Kúnos Ignácznak az európai s kisázsiai törökségre vonatkozó értékes dolgozatait nagyrészt Akadémiánk bocsátotta közre. Ő az első, a ki bőséges és megbízható anyagokat szerzett az oszmani népnyelvből és népköltésből. Munkái a külföldön is méltán figyelmet keltettek, s egy kötetét a szentpétervári Akadémia adta ki a Radloff-féle nagy török népköltési gyűjteményben. Hogy kutatásainak köre minket közel érdekel, azt Akadémiánk is elismerte, midőn több éven át támogatta Kúnost, hogy a hely színén tanulmányozhassa az európai s kisázsiai törökök nyelvét és költészetét. Önálló munkái a következők: «Három Karagöz-játék.» Akad. kiad. 1886. «Ozmán Népköltési Gyűjtemény.» Mesék és népdalok. Két nagy kötet. Akad. kiad. 1887. 1889. «Török Népszínhjáték.» Különnyomat a Nyelvtud. Közleményekből. «Török Népmesék.» A Kisfaludy-Társaság támogatásával. 1889. «Proben aus der osmanisch-türkischen Volksliteratur.» A szentpétervári Akad. kiad. 1892. «Anatóliai Képek.» A Múbaratok Könyvtárában. 1891. A törökséggel foglalkozó értekezései: «Ozmán-török népmesék.» Bpesti Szemle 1887. «Török népszínhjáték. U. o. 1888. «Kisázsiai török nyelv.» Nyelvtud. Közl. XXII. k. «Türkische Volkslieder.» Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes. 1888. 1889. «Eine türkische Siegfrieds-Sage.» Mittheilungen des Deutschen Excursionsclubs in Konstantinopel. 1888. 1889. «Fragments de poésie turque populaire.» Journal Asiatique. Paris, 1889. Azonkívül a török népköltést és műköltést ismertető cikkek különféle folyóiratokban: Ungarische Revue, Magyar Salon stb. valamint a Hnnfalvy-Albumban. A törökségen kívül a magyar nyelvvel foglalkozó cikkei is vannak: magyar nyelvjárásokról a Magyar Nyelvőr IX., X. kötetében, a *fel* és *le* igeekötőről u. o. IX., XI., a *ki* igeekötő használatáról a Budenz-Albumban, a mássalhangzók dissimilatiójáról M. Nyelvőr XI., a népetymológiáról u. o. XII., XIII. XIV., a belviszonyragok használatáról (Munkácsi Bernáttal) az Akadémia nyelvtudományi értekezései során, s még sok más. **UGYANÓT**

levelező tagúl ajánlja **Vámbéry Ármin** rt. Dr. Kúnos Ignác 1885—1889-ig Törökországban tanulmányozási czélból részint a fővárosban, részint a vidéken tartózkodván, az oszmán népnyelv és irodalom terén olyan ismereteket szerzett, melyekre kivüle a nyugati tudományos világban eddig senki sem tehetett szert. Dr. Kúnos Ignác eddig közzétett dolgozatai közül kiemelendők: Oszmán-török népköltési gyűjtemény két kötete. A török színházakra (Karagöz és orta-ojunu) vonatkozó szövegközlések és az ezekről megjelent irodalmi tanulmányok. Kisászsiai nyelvjárási dolgozatok a Nyelvtudományi Közlemények különböző kötetiben. «Kisászsiai Képek» című folklorisztikus dolgozata és a Kisfaludy-Társaság kiadásában megjelent török népmeséi. Ezen munkák nagyobb részét úttörők az illető szakban és tekintettel arra, hogy az oszmán nyelv és irodalom épen ezen része bennünket magyarokat legjobban érdekel, ajánló dr. Kúnos Ignác akadémiai taggá való megválasztását méltányosnak tartja.

Dr. **NÉMETHY GÉZA** egyetemi magántanárt *levelező* tagúl ajánlja **Ponori Thewrewk Emil** r. t. Önálló munkái és értekezései: Horatius és Anacreon. Egyetemes Phil. Közlöny 1—10. és 156—166. l. 1886. Észrevételek ifj. Reményi Edének Theokritos nyelvjárásairól irt tanulmányára. E. Ph. K. 577—583. l. 1886. Cicero. De imperio Cn. Pompei, Pro P. Sulla, Pro Sestio. Fordította és magyarázta. II. füzet. Pozsony, Stampfel, 1886. M. Tullius Cicero. Laelius a barátságról. Latinból ford. Olcsó könyvtár 199. füzet. 1886. Quaestiones criticae de Hesiodi Theogonia. E. Ph. K. 1—14., 147—162., 232—245. l. 1887. Az Aeneis mint nemzeti eposz. Budapest, Franklin-társulat, 1887. Az Aeneis mint nemzeti eposz. E. Ph. K. 1—15. l. 1888. Magyar-latin zsebszótár. Szerk. Dávid István és dr. Némethy Géza. Budapest, Lauffer, 1887. Xenophon emlékiratai Sokratesről. Fordította és magyarázta. II. füzet. Pozsony, Stampfel, 1887. Cicero. De imperio Cn. Pompei, Pro Sulla, Pro Sulla, Pro Sestio. Ford. és magy. III. füzet. Pozsony, Stampfel, 1887. Ad Ennii Annales. E. Ph. K. 493. l. 1888. Ad Lactantii Div. Inst. l. I. c. 12. 4. Ugyanott 534. l. 1888. Ad Arnobii Adv. Nat. l. IV. c. 24. Ugyanott 731. l. 1888. Ad Hesychii Alexandrini glossam Πάργαρος. Ugyanott 766—768. l. Cicero. De imperio Cn. Pompei, Pro Sulla, Pro Sestio, Ford. és magy. IV. füzet. Pozsony, Stampfel, 1888. A Cato-féle párversek magyarországi kiadásai és fordításai. E. Ph. K. 96—100. és 203—217. l. 1889. Spicilegium criticum in distichis Cato-nianis. Pótkötet az E. Ph. K. 128—144. l. 1889. Quaestiones de Firmico Materno astrologo. Budapest, Wodianer bizománya. 1889. Euhermeri reliquiae. Collegit, prolegomenis et adnotationibus instruxit. Akad. érték. a nyelv- és széptud. köréből. XIV. köt. 11. sz. 1889. P. Vergilii Maronis Aeneis, edidit. Budapest, Wodianer, 1889. Cicero. De imperii Cn. Pompei, Pro Sulla, Pro Sestio. V. füzet. Ford. és magy. Pozsony, Stampfel, 1889. Ad Vegetii Epit. rei milit. l. I. c. 11. E. Ph. K. 506. l.

1889. Ad vs. 4. l. III. distichorum Catonianorum. E. Ph. K. 769. l.
 1889. Vergilius élete és költészete. Bevezetés a M. T. Akadémia class.-phil. bizottságának kiadásában megjelent a Barna-féle Aeneis-fordításhoz. 7—98. l. 1890. Coniecturae in libros Ciceronis de finibus. E. Ph. K. 1—7. l. 1890. A római költészet korszakai. Magántanári próbaelőadás. Pótkötetek az E. Ph. K. 1—14. l. 1890. M. Tulli Ciceronis de finibus honorum et malorum libri quinque, edidit. Budapest, Wodianer, 1890. Cicero. De finibus l. V. c. 69. E. Ph. K. 322. l. 1890. Praefatio a Scholia recentia in Pindari Epinicia Ábel-féle kiadásához. Budapest, Akadémia, p. V—VI. 1890. Ad Vegetii Epit. rei milit. l. I. c. 20. Pótkötet az E. Ph. K. 274. l. 1890. Ad Firmici Materni Matheseos l. VIII. c. 17. Pótkötet az E. Ph. K. 334. l. 1890. M. Tullius Cicero első, második és tizennegyedik philippikája. Ford. és magy. I. füzet. Pozsony, Stampfel, 1890. Xenophon emlékiratai Sokratesről. III. füzet. Ford. és magy. Pozsony, Stampfel, 1890. Cato distichonjainak egybevetése a Publius Syrus-féle sententiákkal. E. Ph. K. 794—796. l. 1890. Cato bölcs mondásai. Latinul és magyarul. Szövegét megállapította, fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta. Budapest, 1891. — 1892 óta szerkeszti Petz Gedeonnal együtt az Egyetemes Philologiai Közlönyt. — Dr. Némethy Géza, a mint külföldön is kellően méltatott tudományos működése bizonyítja, a szó szoros értelmében szak tudós, a ki teljességgel megérdemli, hogy a M. T. Akadémia *levelező* tagjává választassék. Megválasztását nemcsak érdemes volta, hanem az Akadémia érdeke is ajánlja. A Class.-philol. Bizottság Ábel Jenő, Hunfalvy Pál, Ballagi Mór, Csiky Gergely és Szabó István elhaltával annyira megfogytakozott, hogy jelenleg alig van szavazattal bíró elégséges tagja. Kétszeres ok van tehát indítványunkat az Akadémia különös figyelmébe ajánlani.

SETALÄ EMIL-t, a helsingforsi egyetem docensét, kinek kiváló nyelvészeti működése minket is közlőrl érdekel, mert a magyar nyelv összehasonlító vizsgálatát is nagyon előmozdítja, *külső* tagnak ajánlja **Simonyi Zsigmond** l. t. Munkái közül legfontosabbak «Az idő- és módképzés története a finn-ugor nyelvekben» (Zur Geschichte der Tempus- und Modusstambildung in den Finnisch-Ugrischen Sprachen, 1887) és a köz-finn hangtörténet, melyből eddig a zárhangok története jelent meg (Yhteissuomailaisten Klusilien Historia 1890). Az előbbi, mely a magyar idő- és módképzést is tárgyalja, azért nevezetes, mert az ugor nyelvtörténet földerítésére igen sikeresen alkalmazta a legújabbkori nyelvtudománynak úgynevezett analogiás módszerét. A «köz-finn hangtörténet» pedig — mely mintaszerű pontossággal és teljességgel magyarázza a nagyon széthúzó finn nyelvjárások hangfejlődését s megállapítja a finn alapnyelv hangtani jellemét — egyik alapvető munkája lesz az összes ugor nyelvek összehasonlító hangtanának, sőt közvetve alaktanának is. Ezekén kívül is igen termékeny

munkásságot fejtett ki. Mindjárt egyik legelső műve valóságos unikum volt a maga nemében: egy terjedelmes nyelvjárási-leírás, mely a hangtani és alaktani mellőzve, egészen a mondattan tárgyalására volt alapítva (az 1883-iki Soumiban). Újabban pedig különféle becses adalékokat közölt részint a finn és lapp nyelveknek, részint a finn-ugor nyelvtudománynak történetéhez. Végül megemlítenünk tartjuk, hogy Setälä egyik tanulmányát (a lív népről és nyelvéről) itt, a mi Akadémiánkban adta elő magyar nyelven s Nyelvtudományi Közleményeinkben bocsátotta közre. Setälä Emilben olyan külső tagot nyer Akadémiánk, kinek tudományos céljai szoros kapcsolatban állanak a mieinkkel, s kitől a mi nyelvünk tudománya még nagy szolgálatokat várhat.

THOMSEN VILMOS kopenhágai egyetemi tanárt *külső* tagúl ajánlja **Budenz József** r. t. Thomsennek nagy érdeme, hogy a germán, jelesen a skandináv nyelvekben való kitünő ismereteit a finn és lapp nyelvekben meghonosodott régi germán elemek föl kutatására használta s így egyszersmind az ugor nyelvtudománynak is nagy szolgálatot tett. Később következett a litván és lett nyelvek kutatása, a hol különösen egyik finn dialectus, a lív nyelv, képez érdekes jelenséget azon rendkívül nagy hatásnál fogva, melyet magára az idegen elemek engedett. Az illető munkák címei: «Den gotiske sprogklassens indflydelse pa den finske.» Kopenhagen, 1869. (s németül Sieverstől: «Über den Einfluss der germanischen sprachen auf die finnisch-lapischen.» Halle, 1870.) «Beröringer mellem de finske og de baltiske (litanisk-lettiske) Sprog.» Kopenhagen, 1890. Megjegyzendő, hogy Thomsen a magyar nyelvet is jól ismeri s nyelvészeti szakirodalmunkat figyelemmel kíséri.

AZ I. B) ALOSZTÁLYBA:

Dr. **BADICS FERENCZ** állami középiskolai tanárt, a m. tud. Akadémia I. osztálya számára *levelező* tagúl leendő megválasztás végett ajánlja **Vadnai Károly** lev. tag következő okadással: Több mint tíz éve, hogy dr. Badics Ferencz ép olyan buzgó, mint hasznos és sikeres tevékenységet fejt ki a magyar irodalomtörténet terén. Nyelvtani első magvas értekezését: «A magyar nyelv jellemző hang- és alaktani sajátosságai»-ról, mely a «Nyelvtudományi Közlemények» 1879-diki folyamában jelent meg, az Akadémia első osztálya kiemelő dicséretben részesíté. Az időtől fogva azonban működésének súlypontja az irodalomtörténet művelésére esik. E nemben nyolcz nagyobb munkája jelent meg önálló kiadásban. Az Abafi-féle «Nemzeti Könyvtár»-ban «Gaal József élete és munkái», a pozsonyi «Magyar Helikon»-füzeteiben Csokonai Vitéz Mihály, Kisfaludy Sándor, Arany János.

gróf Gvadányi József, Fáy András életrajza és működésének folytatása, mely füzetek ugyan első sorban régebbi irodalmi jeleseink emlékének föllevenítésére voltak szánva s így a vázlatos dolgozást is megengedték volna; de írójuk ügyszeretete, komoly lelkiismeretessége a tartalom teljességét, részleteiben való szabadságát s az írók sajátosságainak kidomborítását folyvást szem előtt tartotta, többi közt az ő kettős füzetében jelent meg először nagy nemzeti költőnk: Arany János teljes életrajza. De ezeken fölül áll abbéli kiváló érdeme, melyet a «Fáy András életrajza» tüzetes megírásával szerzett. Ezt a m. tud. Akadémia Lévay-díjjal jutalmazta s tavaly az akadémiai könyvkiadó vállalat új sorozatában jelent meg, életrajzi irodalmunk valódi gazdagítására. A közélet és irodalom e sokféle tevékenységű jelesének hosszú életpályáját, sok ágazatú irodalmi működését e könyv nagy részletességgel, egyszersmind összhangzatosan, kellő korrajzi keretben, példás tárgyszeretettel, de egyszersmind tárgyias ítélettel világítja meg. Fölkutatott hozzá igen sok ismeretlen, feledésbe merült adatot, egykép bizonyosságát adva kutatói lelkiismeretességének, mint írói képességének. E nagy munkával teljességgel nem állt arányban az az anyagi jutalom, melyben az Akadémia részesítette. S ez is egy ok lehet arra, hogy irányát erkölcsi kitüntetéssel tisztelje meg. Az I. osztály bizonyára osztozik abban az elvben, hogy a mely író méltó az Akadémia egy-egy nagyobb pályajutalmára, ennél fogva méltó arra is, hogy tagjai sorában helyet foglaljon. Dr. Badics Ferencz a fönnebbi műveken kívül hasznos munkás volt öt olyan kötet kiadásában is, melyeket összeállított és magyarázatokkal kísért. Bevezetésekkel és jegyzetekkel látta el a Jósika Miklós «Ifj. Békesi Ferencz kalandjai» című víg regény új kiadását, a Gaal József összes műveit, Tóth Lőrincznek «Sötét időkből» című beszélygyűjteményét, Petőfi «Válogatott költeményei»-t, azokhoz élet- és jellemrajzot, a nagy nemzeti lírikus költészetének jellemzését is megírva, az egyes műveket pedig magyarázati jegyzetekkel látva el; továbbá tavaly a közoktatásügyi miniszterium megbízásából «Magyar irodalmi olvasókönyv»-et is állított össze, tartalmas és helyes magyarázatokkal. A sajtó terén és folyóiratokban szintén hasznos és szabatos működést fejtett ki. Midőn a nemzeti színház több éven át sorozatokban mutatta be a régi magyar színműveket, írónk tizennyolcz ilyen színműről irt dramaturgiai dolgozatot; közzé tette Dukai Takács Judit élete és műveinek kritikai ismertetését; bírálatokat irt szépprózai munkákról, mindig gondnal és alaposan. Az «Osztrák-Magyar Monarchia Képben és Szóban» vállalat utóbbi füzeteiben pedig érdekes néprajzi dolgozat olvasható tőle. Olyan munkás, alaposan képzett és komolyan lelkes író bátorodik ajánlani a tagok sorába, ki az osztály irodalomtörténeti és a színmű-pályázatok bírálati munkálataiban igen hasznos közreműködő lehet.

RÁKOSI JENŐ-t, a Kisfaludy-társaság rendes tagját, *levelező* tagúl ajánlja **Berczik Árpád** lev. tag. Rákosi Jenő már két ízben volt ajánlva akadémiai tagságra, 1885-ben és 1886-ban, mindkétszer Beöthy Zsolt rendes tag hozta javaslatba, utolsó alkalommal kivülről még Vadnay Károly levelező tag is. Az ő ajánlataik, kiváltképen pedig a Beöthy Zsolttól eredő, oly kimerítően jellemzik közéletünk és irodalmunk ez érdemes munkását, hogy újat róla alig lehetne mondani, legfőleg azóta kifejtett tevékenységéből támogatható újabb adatokkal mostani ajánlatunk. Nem akarván hosszas ismérésekbe bocsátkozni, a főntebbi ajánlatokban már felsoroltakat csak röviden érintjük. Rákosi Jenő 1866 óta szakadatlanul működik a szépirás, hirlap-irodalom és aesthetika terén. Első színpadi sikere «Aesopus» még ma is friss és eleven szindarab, melynek 25 esztendő jubileumát csak nem rég ülte meg a nemzeti színház s a közönség ez alkalmat felhasználta, hogy szíves ovációkban részesítse a költőt. Későbbi darabjai közül: «Régi dal, régi gyűlölségről», «A szent korona varázsa», «Szinre szint», «A krakói barátok», «A szerelem iskolája», «Ripacsos Pista dolmányá», «Ida», «A báróné levelei», «Endre és Johanna», «István király» a nemzeti színházban; «Magdolna», «Budavár megvétele» és az «Éjjel az erdőn» című jóízű parasztvígjátékok a népszínházban kerültek színre. Elég tekintélyes sorozat, mely sokoldalúságát is mutatja. Nem hagyhatjuk itt említés nélkül operetteszövegeit, mert ámbátor az Akadémia esetleg nem érezheti magát hivatva arra, hogy ezt a genret is méltányolja. Rákosi szövegei részint a római és magyar irodalmi hagyományokból vagy a népköltésből vett motívumainál, részint nyelvi és költői szépségeinél fogva olvasmányszámba is mehetnek s így érthető, hogy ebbeli működéséről is megemlékezzünk, midőn irodalmi jogcímeit felsoroljuk. Jeles prózája nemcsak hirlapi cikkeiből ismeretes, hanem önálló munkákból is, minők: «A Tragikum» című aesthetikai műve, «A legnagyobb bolond» regénye s «A kis Kelemen története» gyermekregénye s értekezései, melyek sorából a Kisfaludy-társaság ez idei nagygyűlésén felolvasottat: «A magyar geniusről» emeljük ki. Mint fordító is működött, Shakespearenek négy darabját ültetvén át irodalmunkba (Felsült szerelmesek, Windsori víg nők, Hogy tetszik, Cymbeline). Azonkívül a görög irodalmat is művelte. A hirlapirodalomban előkelő helyet foglal el; érdemeit régebben mint a Pesti Napló főmunkatársa, utóbb a «Reform» szerkesztőjének minőségében szerezte. Jelenleg a «Budapesti Hirlapnak» szerkesztőtulajdonosa, melynek politikai irányára nézve eltérők lehetnek a nézetek, annyit azonban minden magyar ember elismer róla, hogy a magyar nemzetiség eszméje mellett lelkesen harczol. Ez irányt kiváltképen Rákosinak köszönheti. Ha még fölemlítjük, hogy a népszínháznak ő volt megalapító igazgatója, nagyjában elsoroltuk gazdag tevékenységének főbb mozzanatait. A mit Rákosi ír, az sohasem unalmas, mert éles észjárás, hév- és fordulatosság jellemzi minden művét. Stíljének

magyaros zamatja, eredetisége pedig az első írói sorban biztosít neki helyet. Azt hisszük tehát ezek alapján, hogy ha az Akadémia Rákosi Jenőt levelező tagjai sorába választaná, nemcsak egy népszerű és közelismerésben részesült írot tüntetne ki, hanem egy igen jeles erőt is nyerne, mely egyebek közt a drámai jutalmak elbírálásánál is hasznos szolgálatokat tehetne s az e téren Csiky Gergely elhalálozásával támadt ürt alkalmas volna betölteni.

Dr. **VÁRADI ANTAL**-t a *levelező* tagságra ajánlja **Joannovics György** t. t. Ajánlott húsz év óta eredményesen működik az irodalom terén. Kezdetben műfordítással foglalkozott. E munkáinak egyikét, Molière «Szerelem mint orvos» cz. három felvonásos vígjátékának fordítását még a hetvenes évek elején a Kisfaludy-Társaság adta ki. Eredeti műveket is írt és különösen a drámairodalom terén vívott ki sikereket. A Magy. Tud. Akadémia két ízben tüntette őt ki a Teleki-díjjal: egyszer szomorú-, egyszer vígjátékért. A Karátsonyi-pályázaton «Iskarióth» cz. szomorújátéka a bírálók osztatlan, elismerésével találkozott; a mit a bírálók jelentése ki is fejez. (A bírálók egyike: Szigligeti Ede a 400-aranyas jutalmat «Iskarióth» szerzőjének kívánta kiadatni.) — Dr. Váradi Antal azóta is serényen dolgozik. «Hún utódok» cz. drámája előadásra került a nemzeti színpadon. Négy kötet költeménye jelent meg és számos tanítókönyve (Aesthetika, Jelmeztan sat.) az országos zene- és színművészeti akadémia használatára. Nem csekély szolgálatot tett a hazai irodalomnak «Faust» második részének néhány éve megjelent fordításával és a hozzá fűzött terjedelmes kommentárokkal. Írói érdemeiért a Kisfaludy-Társaság 1889-ben tagjai sorába vette föl. E társaság körében Váradi mint bíráló és felolvasó szorgalmasan és sikeresen működik.

A II. A) ALOSZTÁLYBA:

Dr. **BALLAGI ALADÁR** urat, az Akadémia levelező tagját, a budapesti tud. egyetemen az egyetemes történelem nyilvános rendes tanárát az Akadémia II-ik osztályában üresedésben levő egyik helyre *rendes* tagúl ajánlja **Tóth Lőrincz** r. t. Ballagi Aladár, kit számos nagyobb műve alapján ismételve ajánlott levelező tagúl, míg ebbeli öhajtását 1884-ban elérte. Reményeinkben nem csalatkoztunk, ő az Akadémiának egyik legszorgalmasabb tagja lett. Állandó, szakszerűen tudományos munkásságot fejt ki azóta is és pedig fokozott mértékben, különösen Akadémiánk körében, hol évről évre becses felolvasásokat tart, és jelenleg, az Akadémia megtisztelő bizalma által felkérve, folyóiratot szerkeszt. Újabban írt önálló művei 1884, úgymint leve-

lező taggá választatása óta: «Kecskeméti W. Péter ötvöskönyve, bevezetéssel és glossariummal. (1884.). «Wallenstein's kroatiscbe Arkebusiere» 1623—1626. Aus unbenützten archivalischen Quellen. (1884.). A magyar mű német nyelvű kiadása. «Colbert.» Kiadja a M. Tud. Akadémia. Első kötet 1887. Második kötet 1890. «Bucstújáró helyek Oroszországban» 1888. «Első Frigyes Vilmos porosz király.» (Az olcsó könyvtár 248-ik füzeté, 1888.). «A magyarság Moldvában.» 1888. «Franciaország hatása Európa művelődésére.» (1889.). «Holdmezővásárhely.» (1890.). Szerkeszti a M. Tud. Akadémia Irodalomtörténeti Bizottsága megbízásából az «Irodalomtörténeti Közlemények» folyóiratot. Említett újabban irt önálló művei közül legkiválóbb tudományos kutatás eredménye Kecskeméti W. Péter Ötvöskönyvének interpretációja, mely voltaképpen a magyar ötvösműipar történetét adja elő, továbbá első Frigyes Vilmos porosz király története, mely életrajz keretében Poroszország nagyhatalmi állásának megalapítását tünteti fel, mindenek felett méltánylandó azonban Colbertről szóló nagybecsű tanulmánya. E két kötet akadémiai kiadvány Colbertet mint államférfit mutatja be, kinek lényegében művelődési politikája arra vezetett, hogy Franciaország vezérhatalommá s minta-állammá tudott emelkedni. Szerzőnk ezt az államszervező nagy munkát minden izében eredeti, a forrásokhoz visszamenő kutatással hozta tisztába, s műve érdekében, hat év alatt, bejárván Európa igen sok nagyobb könyv- és levéltárát. Talán fölösleges volna az Akadémia t. tagjai által jól ismert nagyérdemű és tehetségű írónak kiemelésére többet mondani, kit a II-ik osztály rendes tagjaúl erős meggyőződéssel bátorcodik ajánlani.

LÁNG LAJOS levelező tagot *rendes* tagúl ajánlja **Keleti Károly** r. t. Mellözve korábbi irodalmi működését, melynek méltánylásául a Tud. Akadémia már 1883-ban tagjai sorába választotta őt, pár szóval csak újabb tudományos munkásságát igyekszünk vázolni. 1885-ben egy nagyszabású munka jelent meg tőle: «Magyarország statisztikája», melynek első kötetében a statisztika elmélete s még inkább a mozgó népességről szóló rész Láng Lajos tollából, a modern statisztikai irodalomnak valódi remeke. Közgazdasági és társadalmi tanulmányai részint az akadémiai értekezések sorában, részint szakfolyóiratok, részint a napi sajtó hasábjáiban jelentek meg. Kiemeljük ezek közül a «Minimum és homestead», «Minimum és majoratus», «Hazánk értelmi és anyagi fejlődése» s «A munkások biztosítása bal eset ellen» című széles tudományos látókörrrel s éles elemző ésszel irt tanulmányokat. Nem csekély szolgálatot tett a hazai irodalomnak a kiváló francia tudós, Leroy-Beaulieu nagy négy kötetes pénzügytani munkájának magyarra fordításával, melylyel nemcsak francia villágosságot és könnyedséget vitt a német minták hatása alatt elnehézkedett szakirodalmunkba, hanem elegáns, könnyed, fordulatokban gazdag nyelvet is, mely képes még a gondolat-árnyalatok

kifejezésére is, a nélkül, hogy akár erőszakot tenne a magyar nyelv természetén, akár nehézkessé, homályossá válnék. Ujabbán a nemzetgazdasági tudomány egyik alapvető mesterének Ricardónak nagy munkáját fordította le s kísérte alapos bevezetéssel és beható jegyzetekkel. Láng Lajosban a tudós író a bürokratikus foglalkozás sem ölte meg, csak imént jelentek meg szintén az ő jeles tollából a valuta enquete irományai, melyek gazdag statisztikai adatok alapján nagy tudományossággal ismertetik pénzrendszerünk történetét, valamint a külföldi pénzrendszerek és valuta ügyek fejlődését. Meg vagyunk róla győződve, hogy ha Akadémiánk Láng Lajost rendes tagjai sorába emeli s őt ezáltal még szorosabban fűzi magához, a kiváló tehetség nemes ambícióját még inkább serkenteni fogja a tovább munkálkodásra.

Dr. **MATLEKOVITS SÁNDOR** levelező tagot *rendes* tagúl ajánlja **Keleti Károly** r. t. Irodalmi munkásságának azon részét, mely már első megválasztatása alkalmával méltattatott, csak annyiban soroljuk ismét elő, a mennyiben művei időközben második kiadást is értek. Ilyenek: «Nemzetgazdaságtan»-a (II. kiadás 1874.). «Pénzügytan»-a (II. kiadás 1876.). Ujabb önálló művei: «A kereskedelmi szakoktatás, tekintettel a kereskedelmi tanintézetek jelenlegi állapotára s a nálunk létesítendő reformokra 1872.» E munkával szerző az Akadémia Dora-díját nyerte el. «A nemzetgazdaságtan kézikönyve, kereskedelmi és ipartanodák számára» 1872. «A kereskedelem története.» (A pesti kereskedelmi akadémia megbízásából.) 1873. «A vasúti különböző viteldíjak.» Budapest, 1875. (Az Akadémia által dicséretben részesített és kiadványai közt megjelent mű.) «Az osztrák-magyar monarchia vámpolitikája 1850-től kezdve napjainkig.» Budapest. 1877. s ugyanazon évben II. kiadás, valamint ugyanakkor németül is megjelent. «A részvénytársulati ügy törvényhozási szempontból.» Budapest, 1873. (Akadémiai értekezés.) «Báró Wüllerstorf és a szabadkereskedés meghonosítása az osztrák-magyar monarchiában.» Budapest, 1890. A közgazdasági tanulmányok terén, kivált ujabb időben bámulatos tevékenységet fejt ki s a hazai szakfolyóiratok, főleg a vámpolitikával kapcsolatos közgazdasági kérdésekről oly jeles tanulmányokat közölnek sűrű egymásutánban Matlekovits Sándortól, a melyek a legelső külföldi folyóiratokban is számot tennének. Ezeket azonban, már csak nagy számuknál fogva is mellőznünk kell, csak utolsó nagy munkájára hívjuk fel az Akadémia figyelmét, mely tekintettel tárgyára, németül jelent meg ugyan, de szintén Magyarország érdekében iratott, t. i. «Die Zollpolitik der österr.-ungarischen Monarchie und des deutschen Reiches seit 1868 und deren nächste Zukunft.» Leipzig, 1891. E művében szerző a németországi vámtárgyalások tudományos alapját és forrásait nyújtotta a benne határozni hivatott államférfiaknak. Matlekovits emez irodalmi működésével egyik legalaposab-

ban képzett és legszorgalmasabban működő nemzetgazdasági ironknak bizonyult és az Akadémia méltón cselekszik, ha őt rendes tagjai közé sorozza.

PLÓSZ SÁNDOR, lev. tagot *rendes* tagúl ajánlja Vécsey Tamás rt. Plósz Sándor 1872 óta egyetemi tanár s 1884 óta Akadémiánk levelező tagja, a hazai tudományosságot becses jogi munkákkal gyarapítja, melyekről számot ad az Akadémiai Almanach, továbbá «A budapesti egyetem tanárainak irodalmi munkássága» című hivatalos kimutatás. Plósz az alaki jognak nehéz problémáit, például az actiót, bizonyítást, perkötelmet, hatáskört, ítéleti jogerőt s a többit az ókori remekjog és a középkori jogfejlődés alapján, önállósággal tárgyalja s beható történet-kritikai módszerrel tisztázza. Szaktudományát előbbre viszi, az Akadémia által rábizott teendőket készségesen teljesíti.

WLISSICS GYULA levelező tagot *rendes* tagúl ajánlja Tóth Lőrincz rt. Midőn még 1885-ben Wlassics Gyulát levelező tagúl ajánlani szerencsés volt: az akkor még igen fiatal, de már akkor is kitünő szaktudós s koszorús jogtudományi író, annyi érdemmel bírt, hogy bizvást rendes taggá választathatott volna. Már akkor megnyerte volt a bűnrézsességről s bűnkisérletről szóló nagy monographiájával a Sztrokay-jutalmat, melyhez több kisebb önálló munkái csatlakoztak, a szaklapok pedig tele voltak alapos, s e mellett választékos nyelven irt értekezéseivel. Azóta a fiatal tudós az igazságügyi miniszterium megbizásából nagy szorgalommal és szakértelemmel elkészített s bevégzett törvényhozási munkálatok után, a magy. kir. egyetemi nyilvános rendes tanárrá neveztetett ki a büntető jog tanszékére. Ama reményeknek, melyeket a t Akadémia levelező taggá választásához fűzött, bő mértékben megfelelt, mert a jogtudományt azóta is gazdag és becses járulékokkal s eredményekkel segítette elő örvendetes fejlődésében. Tudományos működése 1885. év óta a következőkben nyilvánult. Önállóan megjelent munkái: «A bűnkisérlet és bevégzett bűncselekmény, a tettesség és rézsesség tana» című munkájának II-ik kötete (Sztrokay-dijjal jutalmazott nagyszerű monographia), a hasonló jogtudomány oly gazdag apparátusával van ellátva, s az abból levezetett következtetések s megállapítások oly alaposágával s világosságával dicsekedhetik, hogy az a művelt külföldnek folyóirataiban is a legnagyobb elismeréssel találkozott, s az egész Európa összes jogirodalmának e tárgyú monographiái közt is kitünő helyet foglal el s e mellett — a mit csak mi magyarok méltányolhatunk eléggé — oly szabatos, világos és díszes nyelven van írva, mely nem minden szaktudósnak sajátja. «A magyar bűnvádi eljárás törvényjavaslata.» Tanulmány a bűnvádi-eljárás kormányjavaslatról. Megjelent mint különlenyomat a Budapesti Szemléből. (Német nyelvre is le van fordítva

s e fordítás megjelent a «Zeitschrift für die gesammte Rechtswissenschafts»-ban s abból vett külön lenyomatban.) Törvény-előkészítő munkálatai: 1. A kir. ítélő táblák és főügyészségek szervezéséről szóló előadói tervezet s ennek indokolása. 2. A birói és ügyési szervezet módosításáról szóló előadói tervezet s indokolása. 3. Közreműködése mint társszerkesztőnek a bűnvádi eljárásról szóló 1888-iki kormányjavaslat szövegezésében s indokolásában. Az indokolásból 30 negyedrért ív az ő saját munkája s ez az összehasonlító jog tekintetbe vételével s jogtörténeti alapon lévén dolgozva, tudományos értekezések gyűjteményének tekinthető. Irt azóta is nagyszámú igen becses értekezéseket a folyóiratokban, szaklapokban és hírlapok tárczáiban, nevezetesen: a «Budapesti Szemlében», a «Jog»-ban, a «Jogtudományi Közlönyben», az «Ügyvédek Lapjában», az «Igazságügyben» stb. melyekben a legfontosb s érdekesb napi kérdéseket alaposan tárgyalja. Ezek hosszú sorát csak röviden megemlítve, mégis kiemelendőnek tartjuk értekezését a perorvoslatokról az új bűnvádi eljárási javaslatokban, kritikai tanulmányát az új osztrák büntető törvényjavaslatról; a Budapesti Szemlében s ebből külön lenyomatban is megjelent értekezését: «Uj irányok a büntető jogban» stb. Mindezeknél fogva, tekintve rendkívüli munkásságot kifejtő ajánlottnak úgy magasb fokú irói érdemét, mint a törvényhozási téren, a codifikatio fontos munkáiban érvényesített termékeny munkásságát, s végre most, már az egyetemi tanszéken, a közoktatás terén is a jogtudomány legszebb s legérdekesb részének, a büntető jog- s eljárásnak tanításában nyilvánuló üdvös hatását s befolyását a tanuló ifjúság szabadelvű nevelésére és kiképzésére, legőszintébb meggyőződéssel merjük őt ajánlani azon kitüntetésre, hogy a M. Tud. Akadémia rendes tagjává választassék.

ALEXANDER BERNÁT főreáliskolai rendes- és egyetemi magántanárt *levelező* tagul ajánlja **Pauer Imre** r. tag. Alexander Bernát húsz év óta egyike a philos. irodalom és tudomány legszorgalmasabb és legtehetségesebb munkásainak. Ez idő alatt megjelent művei jegyzékét már több ízben közölték a «Tagajánlások», ezúttal tehát csakis legújabbán kiadott nagy munkáját említjük fel a «Kant. A tiszta ész kritikája» fordítását s a hozzá csatolt terjedelmes és becses tanulmányt Kant kritikájáról, mely 1891. év végén jelent és egymagában is elég bizonyítékot nyújt, hogy szerzőjében kitűnő munkaerőt nyerne a m. tud. Akadémia philos. osztálya.

ASBÓTH JÁNOS országgy. képviselőt *levelező* tagul ajánlja **Schvarcz Gyula** r. t. Nagyszámú becses irodalmi termékei közül már csak a «Bosznjáról» írt, úgy magyar, mint angol és német nyelven közzétett, nem egy tekintetben az egész európai irodalomban hézagot pótló munkája is eléggé biztosíthatja neki a jogcímet arra, hogy Akadémiánk *levelező* tagul beválassza. Fokozza e jogcímet az az osztatlan

elismerés, melyben Asbóth János e nagyszabású, autoptikus tanulmányok alapján, nemes izléssel írt munkáját úgy a magyar, mint a német és angol kritika kitüntette. (A londoni «Athenaeum» «a most valuable book»-nak mondja.) «Bosznia és Herzegovina». Két kötet, 275 és 222 lap. Budapest, 1887. Német fordításban: «Bosnien und die Herzegovina.» Bécs, 1888. Angol fordításban: «An official tour through Bosnia and Herzegovina.» London, 1890. A többi művei közül kiemelendők: «A Zaharától az Arabahig.» Kiadta a magyar földrajzi társulat. Budapest, 1883. 1849—1866.: «A kényuralomellenes mozgalmak történetéhez.» Eredeti, kiadatlan okmányok. Budapest, 1871. «A szabadság.» A szabadsági eszmék fejlődése. Budapest, 1872. «A magyar conservatív politika.» Budapest, 1875. «A közigazgatási reform.» Visszapillantás az államosítási eszme fejlődéséhez. Budapest, 1891. «Beszédék a munkáskérdéshez.» Budapest, 1891. Sajtó alatt: «Jellemrajzok és tanulmányok korunk történetéhez» (40 ív). Azon nagyszámú értékteljes dolgozatok közül pedig, melyekkel Asbóth János a folyóiratok irodalmát gazdagította, kiemelendők a «Budapesti Szemlé»-ben megjelent tanulmányai: «A magyar birtokos osztály hanyatlása», «Bismarck és az új Németország», «Az orosz invasió Törökországban», «Péter czár végrendelete», «A porta és hitelezői» stb. stb.

UGYANÓT levelező tagúl ajánlja **Tóth Lőrincz** r. t. Asbóth János orsz. képviselő urat, kit már 1887-ben, akkorig kifejtett irodalmi munkássága alapján, levelező tagúl ajánlott — de akkor sikertelenül — most ismét azzal a reménnyel ajánljuk az Akadémia II-ik osztályának egyik üres helyére levelező tagúl, hogy a T. Akadémia vele együtt méltányolni fogja 25 éves, igen érdekes és hasznos irodalmi munkásságát. Nem említve ezúttal nagyszámú apróbb dolgozatait, kiemeljük különösen nagy nép- és földrajzi munkáját, «Bosznia és Herzegovina» két kötetes leírását, mely 1887-ben magyar nyelven megjelenvén, feltűnő jelessége biztos és kitüntető elismerésül, 1888-ban német nyelvre, 1890-ben pedig angol nyelvre is lefordítottatott. A saját szemlélet és tapasztalás közvetlen hatása alatt keletkezett nagyérdekű munkát, az ilyenmű munkákra nézve főképpen illetékes angol kritika s jelesül az «Athenaeum» a legnagyobb elismeréssel és dicsérettel fogadta s minden hasonló munkák fölé emelte, melyek e reánk nézve oly igen érdekes tartományokról irattak. Ehhez járultak többi utazási s nép- és földrajzi művei, a két kötetes schweizi és németországi utazás még 1866-ból; «Párisból» cz. kisebb könyve 1867-ből; a magyar földrajzi társaság által 1883-ban kiadott egyiptomi és palesztinai utazás: «A Zaharától az Arabahig» czímet viselő, 310 lapra menő nagyobb mű. Politikai és publicistai munkái, melyeknek érdekességét és szellemességét ellenfelei sem tagadhatják el, még nagyobb számúak. Megemlítem a «Szabadság»-ról írt s 1872-ben megjelent 446 lapra menő nagy munkáját, mely a szabadsági eszmék fejlődését adja elő; az 1871-ben kiadott, 1849—1866-ig terjedő adatait «A kényuralomellenes mozgalmak törté-

netéhez»; «A magyar conservativ politiká»-ról szóló művét 1875-ből; «Irodalmi s politikai arcképeit» 1876-ból; «Új Magyarország» címet viselő tanulmányait 1879-ből sat. E gazdag gyümölcsözésű régibb munkásságát legújabbban is folytatta a «Munkáskérdés»-t (1890.), «A közgazgatási reform»-ot (1891.) tárgyazó röpirataival; sajtó alatt van s az akadémiai választó közgyűlés idején már megjelenendő legújabb nagy munkája: «Jellemrajzok és tanulmányok korunk történetéhez», I. k. 660 lap.

GYÖRGY ALADÁR-t levelező tagúl ajánlja Barsi József l. t. György Aladárt most is, már harmadik ízben ajánlja Hunfalvy János székére, mely üresen áll még. «Tért a tehetségnek: kár nem méltatni a buzgót.» 1. Önálló művei időrendben: «A biblia tanítása a népiskolákban.» Budapest, Aigner, 1872. «Egyetemes művelődéstörténelem vázlata.» Budapest, Aigner, 1875. «Az országos m. kir. statisztikai hivatal története.» Budapest, 1885. (Hivatalos kiadás francia nyelven is.) «Magyarország köz- és magánkönyvtárai 1885-ben.» Budapest, 1887. (Hivatalos kiadás 2 füzetben,) «Kereskedelmi szótár.» Budapest, Franklin-társulat, 1888. Két kötet. (A M. T. Akadémia megbízásából szerkesztette Dr. Ballagi Mórral együtt.) «Eszményi világ.» A Mária Dorothea-egylet könyvtárának I. kötete. Budapest, 1890. Mehner. «Általános iskolai atlasz.» Budapest. Mehner Vilmos, 1889. «Föld és népei.» I. kötet. Amerika. Budapest, Mehner, 1892. (eddig három füzet). «Báró Eötvös József és az Eötvös-alap.» Budapest, 1887. Egyetemi nyomda. Előadás az Eötvös-alap ünnepén. Ezenkívül szerkesztette a következőket: «Tanítók zsebnaptára.» Budapest, Légrádi. 1875-től. Eddig 17 évfolyam. «Eötvös-naptár.» Budapest, Franklin-társulat, 1877—1881. Négy évfolyam. Az Eötvös-alap megbízásából. «Statisztikai évkönyv.» IX-ik füzet. «Egyház és tanügy.» 1881—1890. (Hivatalos kiadás.) Ezenkívül mintegy 20 különféle egyesületi évkönyvet, alkalmi füzetet, név nélkül. 1883—1888-ig a «Nemzetgazdsági Szemle» segédszerkesztője volt. Részt vesz a «Petőfi-társaság lapja», «Koszorú», «Osztrák-magyar monarchia írásban és képen» s több más lap és folyóirat szerkesztésében főképp helyettesként s továbbá az egyetemes tanítógyűlések naplóinak összeállításában. 2. Fordítások. Haecel: «Az emberi nem eredete és törzfája.» Budapest, Aigner, 1871. Buckle: «Az angol művelődés története.» Budapest, Aigner, 1872. (A két első füzet.) Haecel: «Állatcsaládok.» Budapest, 1879. A természettudományi társaság könyvkiadó-vállalatában jelent meg. 3. Czikkek és tanulmányok. Csaknem minden magyar hirlapban és folyóiratban jelent meg egy-egy dolgozata, melyek kulturpolitikai kérdéseket, paedagógiát a legkülönbözőbb irányban, nemzetgazdasági s statisztikai kérdéseket, földrajzi és ethnographiai tanulmányokat, képzőművészeti és magyar mythologiai kutatásokat tartalmaznak. Számos apróbb dolgozata lefordított német és francia nyelve. 1871—1882 közt a «Hon» című napilapban, 1872—74-ben a «Figyelő»-

ben, 1878—1892 közt a «Vasárnapi Ujság»-ban s 1881—1892 közt a «Földrajzi Közlemények»-ben csaknem minden egyes számban volt vagy van valami dolgozata, legtöbbször név nélkül. A «Hon»-ban a tanügyi rovatot önállóan vezette. 4. Felolvasások. Több mint 100 nyilvános előadást tartott, főképp ismeretterjesztő, humanisztikus és paedagogiai tárgyokról. Irodalmi szempontból nevezetesebbek: földrajzi előadás a földrajzi társaság ülésein, továbbá képzőművészeti és magyar mythologiai tárgyú tanulmányai a Petőfi társaság ülésén. Több más társadalmi működéséből kiemelendő, hogy 1878—1883 között rendezte az írói körben a kulturpolitikai vitaestéket s a népkönyvtárak terjesztésére, magyar tudományos encyclopaedia létesítésére vonatkozó tanácskozásokat s több tudományos és irodalmi egyesület alapításában vett részt, részben mint kezdeményező.

Dr. **KOLOSVÁRI SÁNDOR** kolozsvári egyetemi tanár *levelező* tagúl ajánlja **Hegedűs Sándor** l. t. Tudományos és irodalmi működése az alább közölt művekben van összefoglalva. Bizonyítja műveinek tárgya, tartalma és terjedelmes feldolgozása és kutatásainak eredménye, hogy az Akadémia méltó tagja lesz. Munkáinak jegyzéke a következő: «Birálát Knorr Alajos kir. táblai bírónak „Magyar magánjog” című művéről.» Megjelent a Jogtudományi Közlöny 1873. évi folyamának több számában. «Tervezet az erdélyi ev. ref. egyházi törvénykezésről.» Egyházfőhatósági megbízás folytán készítve. Megjelent külön féltíves alakban Kolozsvártt, 1873. Stein János könyvnyomdájában. «Értekezés az egyházi javak magánjogi természetéről.» Megjelent Kolozsvártt, 1874. az Erdélyi Prot. Közl. 21., 22., 23., 24., 25., 26. számában. «Törvényjavaslat a házassági kihirdetés alól való fölmentés jogának gyakorlásáról az erdélyi ref. egyházkerületben.» Megjelent Kolozsvártt 1873. az Erd. Prot. Közlöny 43. számában. «Magánjogtörténeti adat», felvilágosító jegyzetekkel kíserve. Megjelent Kolozsvártt 1874., a Történelmi Lapokban. «Visszapillantások» cím alatt birálát az erdélyi ref. egyházkerület alkotmányos élete átalakulásáról. Megjelent Kolozsvártt 1874., az Erd. Prot. Közlöny 11., 12., 13. számaiban. «Történelmi apróságok a XVII. és XVIII. századból, az egyházi életre vonatkozók.» Megjelent Kolozsvártt 1874., az Erd. Prot. Közl. 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13. számaiban. «Vázlatok az 1691—1791. évig terjedő évszázad köz- és magánjog életéből és az 1891-iki reformmozgalmak Erdélyben.» Megjelent Kolozsvártt, az 1866/7. évi egyetemi acták II. fasciculusában. «Egyházjog» (erdélyi ev. ref. egyh.). Rendszeres mű, 485 lap. Nagy 8-r. Kolozsvár, 1877. Stein Jánosnál. «Emlékirat. Az erdélyi ref. egyházkerület közjogi állásának és az államhoz való viszonyának, valamint a többi magyar ref. egyházkerületek alkotmányos szervezetétől való különbségének feltüntetésére.» Megjelent Budapesten, a Prot. Egyh. és Isk. Lapban és Kolozsvártt az Erd. Prot. Közlönyben, 1877. «Corpus Statutorum Hungariae Municipalium.» Dr. Óvári Kelemennel együttesen

összegyűjtve és részletes összehasonlító, utaló és felvilágosító jegyzetekkel kísérve. I. kötet L és 639 lap. Megjelent Budapesten, a M. Tud. Akadémia kiadásában 1885. Ugyanaz II. kötet, 1-ső fele LI és 521 l. Megjelent ugyanott 1890. Ugyanaz II. kötet, 2-ik fele LXXVIII és 422 l. Megjelent ugyanott. Ugyanaz III. kötet, nyomda alá teljesen készen. Ez év őszén kezdik a nyomását. «Az erdélyi ev. ref. egyházkerület törvényei, az evangélium szerint reformált magyarországi keresztyén egyház egyet. zsinata által hozott és Ő felsége által megerősített egyházi törvényekhez alkalmazva, ez egyházi törvények 9. §-a értelmében.» Egyházfőhatósági megbízás folytán (Dr. Kolosvári, Dr. Szász Béla és néhai Dr. Jenei Viktor) bizottságilag készített tervezet. Kézirat gyanánt kinyomatott Kolozsvárt, 1884. Együtt 9 nyomt. ív, nagy félíves alakban. Ugyanaz, a beérkezett vélemények figyelembevételével, hasonlóképen bizottságilag törvényjavaslat alakjába öntve, általános és részletes indokolással ellátva. Megjelent Kolozsvárt, 1885. nagy félíves alakban. 21 nyomt. ív. «Régi hangok, új irány. Értekezés a magyar magánjogélet 1848-tól kezdődő legújabb átalakulásáról.» Rectori székfoglaló. Megjelent az egyetemi actákban és külön lenyomatban Kolozsvárt, 1888. 33 lap. «A magyar protestáns egyház egyháztörvénykezési szervezete» czímen, a magyar ref. egyetemes convent nagybizottságának megbízásából készített törvényjavaslat, indokolással, az egyházi törvények leendő zsinati revisiója céljából. Kézirat gyanánt kinyomatott Debreczenben, 1891-ben, félíves alakban. 4 nyomt. ív. «Az Unió kérdésében.» Egyházalkotmányjogi tanulmány.

Dr. LÁNCZY GYULA egyetemi tanárt *levelező* tagúl ajánlja **Tóth Lőrincz** r. t. Dr. Lánczy Gyula tanárt már 1881-ben és 1885-ben javaslatba hozta. Ajánlatának indoklásául csak ismételteti azt, a mit ez utóbbi alkalommal is kiemelt. Dr. Lánczy Gyula évek óta működő irodalmi és tudományos téren, egész sorát adta a közjogi, alkotmány- és általános történeti, jogbölcséleti, közigazgatási és irodalom-kritikai dolgozatoknak, terjedelmes tanulmányoknak. E tanulmányokat első sorban itézi elmeél, önálló felfogás és széleskörű képzettség jellemzik; a mint hogy szerzőjük célzatát sohasem a merő anyaggyűjtés és halmozás, hanem az eszmei eredmények levonása, vagy egy-egy történelmi kérdésnek plasztikus kidomborítása képezte. E hosszú, idestova negyedszázados munkásság köréből ezúttal csak néhány legkiválóbb, maradandóbb értékű, nagyrészt önállóan is megjelent terméknek megjelölésére szorítkozik. «A felsőoktatás reformja és az új magyar közmíveltség.» (Budapest, Eggenberger, 1879.), mely nemcsak közoktatási intézményeink és művelődési viszonyaink bírálata által, hanem egyes tudománysszakok módszerei és tárgyi analysise tekintetében is keltett méltó irodalmi feltűnést. «A faluközösség eredete.» (Ősi család és tulajdon.) Sociologiai és jogbölcséleti tanulmány. Budapest, Grill K., 1881.

(Fejezetenként korábban megjelent a «Magyar Igazságügy» 1880-ik évi folyamában.) «A közigazgatási biráskodás szervezéséről Magyarországon.» Közjogi tanulmány. Függelékül: «A közigazgatási tisztviselők bűnvádi felelősségre vonásának jogáról és annak korlátozásáról.» (Budapest, Zilahi S., 1883.) E dolgozatnak magvát szerzőnek az 1882. évi magyar jogászgyűlésen előterjesztett s elfogadott előadói jelentése képezi. De az ajánlott működésének súlypontja a történet-politikai és alkotmány-történelmi problémák fejtegetésére esik, miként azt utolsó és legkiválóbb publicatiója: a «Történelmi kor- és jellemrajzok» (Budapest, Hornyánszky, 1890. XI és 480 l.) című könyve tanúsítja. «A Habsburg-ház trónfoglalása, a magyar nemzet a mohácsi vést követő évtizedekben.» «Széchenyi Pál és a magyar nemzeti politika» című pályanyertes tanulmány. (Ennek kiegészítése, mintegy függelékként: «Eszmetörödékek a Rákóczy-féle fölkelés történet-politikai jelentőségéről» stb. Különlennyomat a Századok 1882. évi folyamából.) «Adalékok a magyar alkotmány-reform korszakához», melynek I. fejezete a régi magyar alkotmány jellegéről figyelemreméltó szempontokat fejteget. Ezzel kapcsolatban föl kell említenie az ugyanezen korszakot tárgyaló, de más tartalommal és irányban, «A politikai reform-eszmék fejlődési története Magyarországon» címmel a Litterarische Berichte aus Ungarn» akadémiai folyóiratban (1877. év II. köt.) megjelent, körülbelül 100 oldalra terjedő essayt. «A keleti válság és az alkotmányosság.» Taglalata a parlament illetékességének és befolyásának a nemzetközi kérdések terén Angliában, a continensen, főleg pedig hazánkban. Ezen utóbb elsorolt tanulmányok mindannyian történelmi alapon nyugosznak, nagyrészt a szoros értelemben vett történelmi tárgyalás keretében mozognak. Utolsó ajánlása, 1885 óta dr. Lánczy Gyula munkássága kizárólag történelmi modorban folyónak látszik. Érdeklődése az egyetemes történelmi problémák irányában látszik központosulni. «A történelmi módszerről» írott értekezése (1885.) nyitotta meg e sort. «Dantesca: Tanulmányok a középkor politikai és közmíveltségi történetéből» cz. terjedelmes essay-csoport szerzőjének kétségkívül egyik legkiválóbb irodalmi sikerét jelzi. Egy nálunk parlagon heverő térnek önálló művelése kísérleteként osztatlan elismeréssel üdvözölte történelmi s irodalmi kritikánk. A lefolyt évben e tanulmány köréből egy újabb részt, egy terjedelmes dolgozatát mutatta be, részben felolvasta szerzője az Akadémiában és a II. osztályban «Dante és VIII. Bonifác» főcíme alatt, a középkori pápaság és válságainak történetéből. Lánczy Gyula nem olyan írói és tudományos egyéniség, melyet valamely formális chablon szerint lehetne osztályozni. Munkássága megoszlik egyrészt a történelmi, másrészt a politika, társadalmi, bölcséleti tudománysszakok között. Miként a II. osztály több érdemes tagja és munkakörének több más művelője, Lánczy Gyula is a két tudományterület határmesgyéjén áll, de történelmi munkáiban is uralkodó a politikai, az alkotmány- s intézmény-történelmi irány és tartalom. S azért az A) alosztályba véljük

ajánlandónak, azon reményben, hogy általános műveltsége és módszeres, tudományos ítélőképessége akadémiai munkásságunk körében hasznos erőnek fog bizonyulni.

Dr. **NAGY ERNŐ** nagyváradi kir. jogakadémiai tanárt, *levelező* tagúl ajánlja **Schvarcz Gyula** rt. Nagy Ernőnek «Magyarország közjoga» című immár második, bővített kiadást ért jelentékeny belértékű és szakirodalmunkban határozottan hézagot pótló, sőt úttörő munkáját, egyéb jeles szakirodalmi munkálataival együtt, már a múlt évi tagajánlások alkalmából tüzetesen fölemlítette és reméli is, hogy a II. osztály súlyt fog rá fektetni, hogy e kitűnő szakerő beválasztassék.

Dr. **NAGY FERENCZ** urat, a budapesti egyetemen a kereskedelmi és váltójog nyilv. rendes tanárát, *levelező* tagúl ajánlja **Plósz Sándor** levelező tag. Nagy Ferencz másfél évtized óta egyik leghuzgóbb munkása a magyar jogi irodalomnak, melyet a kereskedelmi és váltójog, valamint a polgári perjog körében számos dolgozattal gyarapított. A tudomány színvonalán álló és bő szakismeretről tanúskodó dolgozatai a hazai jogi irodalomnak legjelesebb termékei közé sorozandók. Önálló munkái: «A kereskedelmi társaságok jogi természete, különös tekintettel a főbb európai törvényhozásokra» 1878. n. 8r. 155 l.; «A kereskedelmi jog kézikönyve» 1884. n. 8r. 708 l.; és ugyanannak második átdolgozott kiadása, melyből az első füzet 1892-hen jelent meg és a folytatás sajtó alatt van; «A polgári törvénykezés rendje Magyarországon» I. kötet 1889. n. 8r. 430 l. Ezekhez járulnak a következő nagyobb értekezések és cikkek: «A kereskedelmi jog egysége a magyar korona területén» (Jogtudom. Közlöny, 1876. évf. 34—37., 39—41. sz.); «A cégbejegyzés elmulasztásának jogi következményei» (U. o. 1876. évf. 2—5 szám); «A különböző ügyletek kereshetősége» (U. o. 1878. évf. 21—22. l.); «Néhány szó a jogi szakoktatás reformjának kérdéséhez» (U. o. 48—51. l.); «A részvénytársaságok alapítói» (Magy. Themis 1878. évf. 50—51. szám); «Uzsora-rendszabályok» (U. o. 1879. évf. 25. sz.); «Az osztrák-magyar részvénytársaságok elsőbbségi kötvényperei» (Magy. Igazságügy X. kötet); «A szövetkezetek alakítása» (Magy. Themis 1879. 41—42. sz.); «A váltójog nemzetközi egységesítése» (U. o. 1880. 24—25., 28—31. sz.); «Váltókezesség és avallum» (Jogtudom. Közl. 1881. 8., 9., 10., 11., 12. sz.); «A biztosítási díjakról» (Magy. Igazs. XV. kötet); «Az értékpapírok részfizetés melletti eladásának törvényes szabályozása» (Jogászgyűlési vélemény); «A váltóképeség korlátozása» (Jogászgyűlési vélemény); «A kereskedelmi ügyek tanához» (Magy. Igazs. XXIII. kötet); «A közraktári és raktári vállalat» (U. o. XXIV. kötet); «A váltójog nemzetközi egyesítése és az 1885. évi antwerpeni keresk. jogi congrésszus» (U. o. XXV. kötet); «A polgári törvénykezés reformja» (Magy. Igazs. 25., 26., 33. kötet); «Vélemény

az 1888. évi brüsszeli nemzetközi kereskedelmi jogi congressus számára a váltójog egységes szabályozása tárgyában» (franciául); «Vélemény a külföldi biztosító szövetkezetek letelepedéséről» (Jogi Szemle 5. kötet); továbbá számos kisebb értekezés, ismertetés és bírálat a hazai és külföldi tudományos folyóiratokban. Mint a párisi «Société de législation comparée»-nek magyarországi levelező tagja és mint a «Zeitschrift für das Gesammte Handelsrecht»-nek rendes értesítője, Nagy Ferencz a hazai törvényhozásnak és irodalomnak a külfölddel való megismertetése körül is szolgálatokat tett Magyarországnak.

Dr. **ÓVÁRY KELEMEN** kolozsvári egyetemi tanárt *levelező* tagúl ajánlja **Hegedűs Sándor** lt. Dr. Óváry Kelemen részben dr. Kolosváry Sándorral, részben önállóan, fáradságos és tudományos kutatásainak becses eredményét bocsátá közre a következő művekben: «A Corpus Statutorum» I—III. kötetében, a IV. kötet sajtó alatt van «A csődrendszer, tekintettel a nevezetesebb külföldi csőd-törvényekre», Budapest, 1871.; «A nők helyzete az emberiség fejlődésének első szakáiban». Kolozsvártt; «Milyen a jog, szervezetének kifejlődési szakában», 1881. Egyetemi acta fasc. II.; «A családi szervezet kezdetleges fejlődési szakai». Kolozsvártt, 1885. Egyetemi acta fasc. III.; «A középkori kereskedelmi élet fejlődésének főbb tényezői», 1891. Erdélyi Híradóban. Műveinek e sorozata bizonyítja, hogy a magyar tudományosság hasznos és szorgalmas munkása és így az Akadémia megválasztatása által csak nyerne. **UGYANŐT** *levelező* tagúl ajánlja **Pulszky Ágost** lt. Értekezései széles körű jogtörténeti ismereteiről, helyes felfogásáról tanúskodnak. A magyar jogtörténelem ügyét jelentékeny mértékben szolgálta azzal, hogy annak egy új forrást nyitott meg, midőn dr. Kolosváry Sándor egyetemi jogtanárral szövetkezve, a magyar törvényhatóságok jogszabályainak gyűjteményét megindítja, melyből a m. tud. Akadémia kiadásában eddig két kötet három darabban jelent meg. És ha e vállalat, mely öt kötetre terjed, mint pusztá forrásgyűjtemény is nagybecsű és sok fáradozás eredménye, az még az által vált becsesebbé, hogy Óváry e statumokat értékes, a magyar és az erdélyi jog minden részeire kiterjeszkedő, nem ritkán értekezéseknek heillő jegyzetekkel kíséri, melyekkel az egyes statumokban foglalt tételeket jogtörténetileg megvilágítja és egyéb forrásokra való utalással azok helyét a magyar és erdélyi jogrendszerben megjelöli. E jegyzetek dicséretesen tanuszkodnak a kiadóknak és így tehát Óváry Kelemennek, a magyar alkotmány és jogtörténelemben való alapos, sokoldalú képzettségéről és őt kiválóbb hazai jogtörténészeink sorába emelik.

Dr. **RÉTHY LÁSZLÓ** nemz. múzeumi segédőrt *levelező* tagúl ajánlja **Keleti Károly** r. t. Főleg ethnographiai érdemei azok, melyek megválasztatását kiválólag javalják s különösen az oláh nyelv és

nemzet megalakulása körül tett tanulmányai boldogult Hunfalvy Pálunk méltó tanítványának mutatják őt. Ethnographiai és ethnologiai munkásságának hosszú sora közölvé volt az 1891. Tagajánlásokban. Azóta megjelentek: «A magyar nemzet alakulása.» (Az «Athenaeum»-tól kiadásra elfogadott munka ismertetése. Felolv. a m. o. néprajzi társ. 1891. nagygyűlésén). «Francziák és elszász-lotharingiaiak a magyarságban.» (Ethnographia 1891.). «A magyar irodalom s az oláhok.» (Hunfalvy-Album). «Oláh történeti kiadványok.» (Századok 1892.). Hunfalvy Pál utolsó munkája «Quelques reflexions sur l'origine des Daco-Roumains.» Ismertetés az Akadémia II-ik osztályának 1892. február 8-iki ülésén. Szerkesztette azonkívül az «Ethnographia» című folyóirat 1890. évi I-ső folyamát. Réthy munkássága azonban nem szorítkozik az ethnographiára, az archaeologia és numismatika terén is nagyon figyelemreméltó eredményeket ért el. Végre nem szabad említés nélkül hagynom, hogy az Akadémia Archaeologiai Bizottsága a «Curpus Nummorum Hungariae» árpádkori anyagának összegyűjtésével dr. Réthy Lászlót bízta meg. E nagy munkán már nyolcz év óta fáradozik, áttanulmányozva a bécsi, müncheni, carlsruhei, stuttgarti, berlini, gothai, stettini, koppenhágai, milanói és a londoni British Múzeum érmeit.

Dr. **VARGHA GYULA** miniszteri titkárt *levelező* tagúl ajánlja **Jekelfalussy József** l. t. Dr. Vargha Gyula a Kisfaludy-társaságnak és a M. Tud. Akadémia nemzetgazdasági és statisztikai bizottságnak tagja, hazánkban a statisztikai tudomány egyik alapos és kiváló művelője. Vargha munkáit széles közgazdasági ismeretek, a tények éles megfigyelése és magyaros, szép, világos előadás jellemzik. Nagyobb munkái: «Magyarország pénzügyintézetei.» Budapest, 1885. 28 iv. XIV. színezett graphikai táblázattal. E munka, melyet megjelenésekor a szakemberek mint alapvető művet üdvözöltek, behatóan ismerteti hitelviszonyaink fejlődését és a hazai pénzügyintézetek négy évtizedes működését. Ugyancsak Vargha tollából folytak a Láng Lajos szerkesztése alatt megjelent «Magyarország statisztikája» című nagy forrásmunkának második kötetében a bányászat és kohászatról és az egész közlekedésről s forgalomról szóló fejezetek, több mint 20 ívnyi terjedelemben. A statisztikai és nemzetgazdasági bizottság megbízásából alulirottal együtt szerkeszti s jórészt írja a «Közgazdasági és statisztikai Évkönyvet», melyből eddig négy évfolyam jelent meg, az első 36, a második 47, a harmadik 43 és a negyedik szintén 43 ívnyi tartalommal. Vargha Gyula e munkásságával nagyon számottevő tényező a nemzetgazdasági és statisztikai bizottság működésében és azonkívül a Magy. Tud. Akadémia egy másik vállalatának, a «Nemzetgazdasági Szemlének» is legbuzgóbb munkatársa. Alig jelenik meg e folyóiratnak e füzete, melyben Varghától kisebb-nagyobb közgazdasági vagy statisztikai tárgyú értekezéssel ne találkozoznák az olvasó és ez értekezésekben, tanulmányokban éles

gyakorlati érzékkel nem egyszer pendít meg oly eszméket, melyeket nemsokára a közgazdasági élet csakugyan fölszínre vet. Értekezéseinek hosszú sora itt nem közölhető, legyen elég csak néhányat felemlíteni: «Népszámlálásunk és a telepítések.» (Budapesti Szemle 1889. évfolyam.) «Biztosítási statisztikánk kérdéséhez. (Nemzgt. Szemle 1889. évfolyam.) «Monarchiánk és Németország gabonával való ellátása.» (Nemzetg. Szemle 1890. évfolyam.) «A postán szétküldött magyarországi hirlapok statisztikája.» Nemzgt. Szemle 1890. évfolyam.) «A felsőmagyarországi kivándorlás és hatása a népesedési mozgalomra.» (Nemzetg. Szemle 1890. évfolyam.) «Hivatalos statisztikánk és az 1890. évi termés.» (Nemzetg. Szemle 1890.) «Az iparstatisztika egyik elhanyagolt ága.» (Nemzetg. Szemle 1891.) «Az 1890. évi népszámlálás főbb eredménye törvényhatóságok szerint.» (Nemzetgazd. Szemle 1891.) «A statisztika szerepe a millenáris kiállításon.» (Nemzetg. Szemle 1892.) «Népünk testi épsége.» (Nemzetgazd. Szemle 1892.) «Népünk mozgalma a népszámlálási adatok szerint.» (Nemzetg. Szemle 1892. évfolyam.)

A II. B) ALOSZTÁLYBA:

HAMPEL JÓZSEF levelező tagot *rendes* tagúl ajánlja **Báró Nyáry Jenő** tt. Már mult évben szerencséje volt Hampel Józsefet, a M. T. Akadémia levelező tagját, a budapesti m. kir. tud. egyetem rendes tanárát, rendes tagúl ajánlani. Szakavatottsága, kiváló tudományos képzettsége és tág körű ismeretei alapján mint az őskor történetének és a római korszaknak alapos ismertetőjét, a M. T. Akadémia archaeol. bizottságának megválasztott előadóját, ki irodalmunkat számos jeles szakmunkával gazdagította, s az «Archaeologiai Értesítő»-t szerkeszti, ki elhúnyt jeleseink egyik megüresedett helyét bizonyára leg-hivatottabban töltené be, ismételten bátorkodunk a M. Tud. Akadémia figyelmébe és kegyeibe ajánlani.

PÓR ANTAL lev. tagot *rendes* tagúl ajánlja **Thaly Kálmán** rt. Pór Antal pozsonyi apát-kanonok, a M. Tud. Akadémiának húsz év óta levelező tagja, ki a hazai és külföldi — classicalis és renaissance-korbéli tárgyú — történelmi munkáknak hosszú sorozatát írta, s magának különösen az Anjou-kor okiratszerű, mélyreható tanulmányozása és e tanulmányainak gondos alaposságú, a mellett tetszetős formájú feldolgozása által elévülhetlen érdemeket szerzett. Régibb keletű önálló munkáiból megemlíjük itt a következőket: «Szent István király élete» 1871.; «Hellas földirata és hellén államrégiségek» 1871.; «Róma története» 1872.; «Hunyady János élete» 1873.; «Aeneas Sylvius, II. Pius pápa» 1880. stb. Ujabb műveinek — kiváltképen az

utóbbi három év óta megjeletemnek — pedig gazdag sorozatát alatt felsoroljuk. Ezek közül a jelentékenyebbek részint az Árpád-, részint (és pedig nagyobb részben) az Anjou-korból valók. Mely utóbbi nagyon érdekes átalakulási korszaknak művelődési és erkölcstörténetébe egy történetbúvárunk sem merült még be oly mélyen, mint Pór Antal. Elég legyen e tekintetben a Századokban, a Turulban, a Történelmi Életrajzok füzeteiben és az Erdélyi Múzeumegylet Évkönyveiben egymást sűrűn követő, általános figyelmet keltett munkálataira utalnunk. Ezek között különösen ki kell emelnünk az «Osl-nemzetségről a XIII. és XIV. században» című bámulatos szorgalommal és nagy erudícióval irt terjedelmes családtörténeti dolgozatát (1891.), mely önállóan is kiadatott; továbbá legújabb kiváló művét: «Nagy Lajos király életét» (1892.), mely történelmünk egyik legdicsebb alakját világtja meg, önálló kutatások alapján és vonzó előadásban. Ezen ép most világot látott munkából is kitűnik Pórnak úgy irói alakító ereje, valamint beható okmánybúvárlati jártassága, mely utóbbinak eredménye nála mindenkor önálló felfogásban nyilvánul. Pór nem adatokat halmoz egymásra: hanem az adatokból szerves életet construál. Élénk tolla alatt a régi, poros actákból szemlélhető, élő alakok támadnak élénk és régen eltemetett kor újúl föl láthatólag. Mindig befejezett képet igyekeznek adni, és hogy mint író ezt tehessen: mint búvár semmi fáradságot nem kimél. A mellett erősen nemzeti irányzatú. Mindezen jeles tulajdonai s érdemeiért, továbbá elismeréséül ama lankadatlan buzgalmának, melylyel — kivált az utóbbi években — a jeles munkabíró férfiú, úgyszólván összes idejét és erejét a hazai történetirodalom művelésére szenteli: melegen ajánljuk a mélyen tisztelt Akadémiának, hogy a II-ik osztály B) alosztálybeli, üresedésben levő egyik rendes tagsági helyre az elévülhetlen irói érdemeket szerzett Pór Antal levelező tag urat méltóztassék megválasztani. Harmincz éves irodalmi pályának s ebben az Akadémia kötelékében töltött két évtizedes ernyedetlen, sikerdús munkálkodásnak leend e kítettetés méltó koszorúja. Önálló munkák: Lipóczi és Nekcsei Demeter és Sándor. 1890. Csór Tamás királyi főajtónálló, lipotói és körösi főispán, csókakői, gesztesi és ó-budai várnagy. Különlenyomat az Erdélyi Múzeum-Egylet bölcelet-, nyelv- és történettudományi szakosztályainak kiadványaiból. 1890. Bánk-Bán Melindája. 1890. Az Osl-nemzetség története a XIII. és XIV. században. 1891. Tóth Lőrincz a királyi tárnokok és zászlótartók mestere. 1891. Emlékbeszéd Rónay János Jácint rendes tagról. 1891. Nagy Lajos 1326—1382. (M. Tört. Életrajzok 1892. évf. 1. stb. füzet.) Történeti értekezések (1890—91.): Nemes Magyar Pálné asszony. Rénold nádor ivadéka. László erdélyi vajda nemzetsége. Tarka képek a középkorból. Bogár István és Bogárfia Márton. (Képek a XIV. századból). A régi magyar keresztnevokről. Kanizsai István, zágrábi püspök 1330—1376. A királyi tárnokmesterek a XIV. században. A Lipóczi Kecerek. Könyvismertetések, bírálatok (1890—91.): Vatikáni magyar okirattár.

A római Szent-Lélek-Társulat anyakönyve. Gyárfás. Pannonia őskeresztény emlékei. Dudik. Mährens allgemeine Geschichte. XII. kötet. Nagy Imre. Sopronvármegye története. Dedek C. L. A Karthausiak Magyarországon. Vatikáni magyar okirattár. IX. Bonifác pápa bullái. Nagy Imre, Véghelyi Dezső és Nagy Gyula. Zala vármegye története. Oklevéltár II. kötet. Melczér István. Okmányok a kellemesi Melczér család levéltárából. Georg Erler: Dietrich von Nieheim. Sein Leben und Schriften. Dietrich von Nieheim: Liber cancellariae Apostolicae. Theodoricus de Nyem: De Scismate libri tres. Némethy Lajos. A pesti főtemplom története. Takáts Sándor: Péteri Takáts József. Balics Lajos: A római kath. egyház története Magyarországon I. II. köt. Wertner Móríz: Die Grafen von St. Georgen und Bösing. Wertheim Hugó: Matthäus von Trencsin während der ungarischen Thronkämpfe von 1300—1312. Békefi Remig: A pilisi apátság története. 1184—1541. Matteo Camera: Elucubrazioni storico-diplomatiche su Giovanna I-a regina di Napoli e Carlo III. di Durazzo. Vatikáni Magyar okirattár. IX. Bonifác pápa bullái. I. II. kötet. Vegyesek: Calumniare audacter, semper aliquid haeret. A «Vaterland» és a Rónay-ügy. A pozsonyi püspökség. Nyugat-Magyarországi Híradó (1891.). Kéziratban: László erdélyi vajda. László erdélyi vajda és a Keán nemzetség. Továbbá a Cronicon siculum. Schipa: Carlo Martello Angioino. Takáts: Benyák Bernát cz. művek ismertetése.

DEMKÓ KÁLMÁN lőcsei állami főreáliskolai igazgatót *levelező* tagúl ajánlja **Szilágyi Sándor**. Demkó kutatásai a középkori városi szervezet és élet multját egészen új világitásba helyezték. Behatóan tanulmányozta a városok és kivált a szepesmegyeieknek levéltárait és kutatásainak eredményét nagyszámú becses dolgozatában tette közzé. Csak legújabb műveiből említünk föl néhányat, a melyek a M. T. Akadémia kiadásában jelentek meg. Ezek: «A felsőmagyarországi városok életéről a XVI. és XVII. században.» (1890.) «A régi szepesi jog.» (1891.) Többi munkáit illetőleg utalunk a megelőző évi ajánlatra. Demkó úrnak sikeres és alapos működése megérdemli, hogy az Akadémia őt tagjai sorába iktassa.

Dr. **FRÖLICH RÓBERT** gymnasiumi tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Pulszky Ferencz** t. t. Az ajánlottnak irodalmi működése a következő: «A dór vándorlás.» (A budapesti ág. hitv. főgymn. Értesítője 1875—76. és 1876—77. évről) (Aquincum történetéhez) (Egyet. philol. Közlöny VI. k. 1882. 2. f.) «Nagy Sándor dunai hadjárata.» (A budapesti ág. hitv. ev. főgymn. Értesítője 1882—83.) «A gathyrsek.» (Arch. Értesítő III. k. 1884. I. r.) «Ptolemaeosnak hazánkra vonatkozó térképei.» (Egyet. philol. Közlöny, 1885. IX. k. 1. 2. f.) «A pannonok földje és népe.» (Egyet. phil. Közlöny V. k. 1881. 6. f.) «A géták.» (Egyet. phil. Közlöny X. k. 1886. 1. f.) «A bácskai u. n. római sánczok» (Arch.

Ért. VII. k. 1887. 1. 2. 3. 4. f. «Három római mértföldmutató.» (Arch. Ért. VII. k. 1887. 3. f. «Die sogenannten Römerschanzen in der Bácska.» (Ungar. Revue VII. 1887. 10. f.) «A krásznai aranylelet.» (Arch. Ért. VIII. k. 1888. 2. f. «Két római mértföldmutató kő.» Adalék Pannonia helyrajzához. (Arch. Ért. VIII. k. 1888. 4. f.) «Castellum Onagrinum.» (Arch. Ért. IX. k. 1889. 2. f.) «Római feliratok Alsó- és Felső-Pannoniából.» (Arch. Ért. X. k. 1890. 1. 2. 3. 4. f.) «Römische Inschriften aus Pannonia inferior und superior.» (Arch. epigr. Mittheilungen aus Oesterreich Ungarn XIV. k.) «Herodotos pontusi útja.» (A budapesti ág. hitv. ev. főgymn. Értesítője 1888—89.) «Herodotos keleti útja.» (A budapesti ág. hitv. ev. főgymn. Értesítője 1889—90.) «Római feliratok Alsó- és Felső-Pannoniából.» (Arch. Ért. XII. k. 1891. 3. f.) «Dacia nyugati határa.» (Arch. Ért. XII. k. 1881. 5. f.) «Aquincumnak római feliratai.» (Budapest Régiségei III. k. 1891.) «Acumincum vidéke és a régi pannoniai limes.» (Arch. Ért. XII. k. 1892. 1. f. [folytatva lesz]).

KIRÁLY PÁL fehértemplomi kir. főgymnasiunmi igazgatót *levelező* tagúl ajánlja br. **Nyáry Jenő** t. t. Király Pál a fehértemplomi m. kir. állami főgymnasium igazgatója — előbb tanár Déván — irodalmi működésének kezdetén leginkább az újkor történetére vonatkozó dolgozatokat irt. Említendőek: «Metternich» (9 ív); «Szerbia és Törökország a XIX. században» (Havi Szemle); «I. Napoleon Egyiptomban» stb. Később, midőn a «Hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat» megalakult, ennek megbízásából az erdélyi részekben számos római lelethelyet kutatott fel, s ez idő óta határozottan a régészet s ezzel kapcsolatban a római-dák történet tanulmányozásának szentelte munkásságát. Kutatásait szép eredmény követte. 1883-ban fölvásván a sarmizegetusai mithraeumot, megbízatott a nagyszerű lelet leírásával. Föladatát sikerrel oldá meg. A «Sarmizegetusai mithraeum» 20 ívre terjedő, számos ábrával ellátott művét úgy az Archaeol. Bizottság, mint az 1887-ik évi közgyűlés kitüntető elismerésre méltatá, s még ugyanazon évben a római «Revue internationale» és a «Giornale della Società Asiatici Italiana» szakfolyóiratok terjedelmesen ismertették s kitüntetőleg nyilatkoztak a tekintélyes munka tudományos értékéről. E nagyobb szabású munkáján kívül több mint 10 történelmi és régészeti dolgozattal gyarapítá irodalmunkat, melyek részben önálló kiadásban, részint folyóiratokban jelentek meg. Dolgozatai közül csupán néhányat említünk föl: «A magyar történetírás néhány tévedéséről»; «A római collegiumok Dáciában»; «Egy Mithra relief»; «A Sarmizegetusai Mithra-szentély»; «Keleti istenségek Sarmizegetusában»; «Az orvosok Rómában»; «Dák várak és fegyverek Traján oszlopán»; «Újabb adalékok Dácia fölirattárához»; «Neue Inschriften aus Dacien»; Marcus Ulpius Trajánus dák háborúi»; «A római birodalom provinciái»; «A Markomann háborúk» (6 ív. Századok és különyomat); «Ulpia Traiana Augusta Colonia Dacia Sarmizegetusa Metropolis. Dácia fővárosa» (12 ív.

Athenaeum); «Apulum» (5 ív); «Az imádság története»; «Dácia nyugati határa s a határvédelem»; «A rákosi (Sopronm.) mithraeum.» Legújabbán «Gyulafehérvár sz. kir. város történeté»-nek első kötetét (27 nagyobb ív), az ó-kort «Apulum» külön címmel adta ki nevezett sz. kir. város közönsége. Sajtó alatt: «Dácia monographiája», Traján császár római oszlopának phototyp lenyomataival. Összesen 80 csoportképet közöl. A történetírás és különösen az archaeologia terén kifejtett fáradságtalan és sikeres működésének méltatása által indítatva, bátorkodunk az itt röviden jelzett érdemek alapján Király Pált levelező taggá ajánlani.

Dr. **MARCZALI HENRIK** egyetemi magántanárt *levelező* tagul ajánlja **Szilágyi Sándor** r. t. Dr. Marczali Henriket nagy kiterjedésű s alapos tanulmányokra fektetett történetírói munkálkodásáért. «Kütfőink az Árpádok korában» cz. munkája alapvető dolgozat, mely németre is lefordított. «Regestái» igazolják, hogy a legtöbb európai nagy városban beható forráskutatásokat tett. Számos feldolgozott munkái közül II. Józsefet és Mária Teréziát emelem ki. Magának az Akadémiának is tett és folytonosan tesz szolgálatokat. Mint kutató és mint feldolgozó egyaránt kitűnik.

Dr. **MÁRKI SÁNDOR** egyetemi magántanárt *levelező* tagul ajánlja **Thaly Kálmán** r. t. Dr. Márki Sándor budapesti főgymn. rendes és egyetemi magántanár, a magyar történet- s különösen a helytörténet-irodalomban jóhangzású névvel bír, melyet immár két évtizednél többre terjedő, szakadatlan s hasznos munkásságával szerzett meg. Ez érdemes munkálkodása elismeréseül őt a magyar történelmi, valamint a földrajzi és ethnographiai társulat igazgató-választmányába vevé föl. Akadémiai levelező-tagságra is többször volt már ajánlva, s csakis a II-ik osztály tagválasztásai körében az utóbbi években beállott zavaroknak lehet tulajdonítani, hogy a megkívántató két-harmad többséget ezen érdemes tudósunk eleddig meg nem nyerheti vala. Mely sajnálatos körülmények immár — remélhetőleg örökre — elhárítva lévén: alólírott kedves kötelességeül tekinti dr. Márki Sándor urat a II-ik osztály b. alosztályában megürült egyik levelező-tagsági helyre jó lélekkel s jó reménynyel ajánlani. És pedig annál inkább, mivel munkáinak hosszú sorozatát Márki legújabbán 1892-ben megjelent egy oly nagybecsű történelmi művel gyarapította, a mely egy-magában is méltóvá tenné nagyszorgalmú s széles ismeretkörű szerzőjét a levelező-tagságra. Ez «Arad vármegye és Arad sz. kir. város történeté»-nek első része; egy hatodfél száz nagy negyedréfű oldalra terjedő, roppant szorgalommal és a rendelkezésre álló kiadott s kiadatlan történelmi anyag szakszerű felhasználásával készült oly monographia, mely a történelmi társulat által megállapított rendszer szerint szerkesztve, irodalmunk e nemű legjobb munkái közé tartozik. Ezen

sok évi tudományos búvárkodást igényelt nagyszabású műnek különös tekintetbe vételét méltán hangsúlyozhatjuk dr. Márki Sándor írói érdemeinek megjutalmazásánál. Ha Márkit a M. T. Akadémia levelező taggá választván, saját kötelekébe fölvenni méltóztatnék; benne egy jeles képzettségű és kiváló szorgalmú, minden szakmájabeli munkálkodásra kész, hasznos tagot nyerne. Munkáinak jegyzéke megjelent az 1889. Értesítő 92—94. lapjain; azóta közrebocsátott dolgozatai a következők: a) Önállóan megjelent munkái. «Magyar írók utazásai.» (68. l.). «Földrajz» Gymnasiumok használatára. 3. füzet. (64 l.) 2. kiadás. «Földrajz.» Polgári leányisk. számára. (212 l.) 2. kiadás. «Földrajz.» Polg. fiúiskolák számára. (2. kötet, 272 és 96 l.). «Világtörténelem.» Polg. leányiskolák számára. (163 l., 2. kiadás.) «A földrajz tanítás története Magyarországon.» (22 l.). «Magyar utazók a középkorban.» (17 l.). «Aradvármegye és Arad sz. kir. város története.» I. rész. (564 l.) 1892. b) Nagyobb cikkei: Régi magyar utazók. Nagyjaink. Magyarok a szentföldön. Az Ettore-család levéltára. Mária tiszteletének tört. Bihar vármegye történetére vonatkozó különböző cikkek, 1868—1878. A szentannai avargyűrű. A törökök első birodalma. Székely betűk . . stb. Arad őskorából. Lugossy József. Nyelv és katonaság. Arad középkori hadtörténete. Arad történetére és földrajzára vonatkozó mintegy száz cikk, 1878—1892. Aba Sámuel. Esmék XIII. századbéli magyar kir. jegyzőktől. Monaci Lőrincz verse Kis Károlyról. A temesvári parasztszata. A pankotai ásatások. Az aradi vár építése. Magócsi Gáspár öröksége stb. Magyarország földrajza, 1568. Az alföldi Maros mentén. Életrajzok. Amos Comenius. Nagyjaink. A magyar ABC történetéhez. Arad középkori iskolái. A középkor kezdete Magyarországon. Bihar vármegye főispánjai az Árpádok korában. Kemény János. Dózsa György korából. Rákóczy bibliája. A koronaőrző németek naplója. 29 jellemzés. Történettanítás a nép és középiskolában. Máramaros vármegye levéltára. Az Arany-család. Erdészeti irodalmunk története. Grossinger János. Forray András esete. 1790-ből. Magyarok az orosz hadjáratban 1812. Az aradi síkság. Hazánk leirói. 1874—1889. Történeti térképek. Cikkek a történettanításról. Szerkesztette az irodalmi értesítőt (1873—74) és a Kölcsey egyes I. évkönyvét.

NAGY GYULA orsz. allevéltárnokot *levelező* tagúként ajánlja **Fejérpataky László** l. t. A történettudománynak évek hosszú sora óta hivatott művelője, ki minden dolgozatával előbbre vitte tudásunkat. Folyóiratokban megjelent dolgozatai közül felemlítendőek: a «Magyar Nemzetségek»-ről írt tanulmánya (Századok 1870.), melyben hazai genealogiánk ez érdekes terét új világításba helyezte. A «régii magyar onomasticonról» írt dolgozata (Századok 1872., a «sphragistica» terén tett tanulmányai (Századok 1871., 1877.) új eredményekkel gazdagították tudásunkat. Levéltári tanulmányai (Századok 1873., 1880., 1889.) megismertetik velünk az alapos búvárt, ki úgy az elméleti mint a

gyakorlati oklevéltannak kiváló munkása. A diplomatikai kortan köréből a Turulban közzétett dolgozata a «királyi had-osztásokról» (1884.), a magyar chronologia e specialitásáról, egészen új eredményeket tár elénk. Oklevél-kiadásai mintaszerűek. Nem pusztán szövegeket közöl, hanem behatól az oklevél lényegébe; felvilágosító jegyzetei, bevezetési felőlelik a szövegnek minden érdekességét. Azt a módszert, a melyet mint a Géresi K. által szerkesztett gr. Károlyi-oklevéltárnak munkatársa meghonosított, fejlesztette és a tökély legmagasabb fokára emelte a szerkesztésében megjelent «gr. Sztáray-család oklevéltárában» (két kötet 1887—1889.). E nagy fáradsággal, tudmánynyal és a legnagyobb lelkiismeretességgel szerkesztett mintaszerű kiadvány, mely az elméleti és gyakorlati diplomatika minden kívánalmának megfelel, megérdemli, hogy szerkesztőjét az Akadémia méltó elismerésben részesítse. Nagy Gyula a M. T. Akadémia történelmi bizottságának évek hosszú sora óta segédtagja, és a bizottság működésében tevékeny részt vesz. Tekintve a bizottság jövő munkatervében levő feladatok és a készülöben lévő forrás-kiadások hosszú sorát, a tudomány érdekében óhajtható, hogy tagjaink száma az ily munkára leghivatottabbal növekedjék.

ÓVÁRY LIPÓT orsz. allevéltárnokot *levelező* tagúl ajánlja Zsilinszky Mihály l. t. Óváry Lipótnak, ki a nápolyi «Pontaniana» tudós akadémia lev. tagja, a M. Tört. Társulat s a M. Heraldikai Társ. igazg. választmányi tagja, az olasz koronarend vitéze, irodalmi s tudományos működése: Az ötvenes évek derekán, mint a «Délbáb» szépirodalmi lap belmunkatársa novellákat irt, melyek 1859-ben külön kiadásban is megjelentek Aradon «Emlény» czím alatt. 1859-ben az «Aradi Híradó» felelős szerkesztője. 1860—1876-ig Olaszországban élt, hol mint publicista a nevezetesebb hirlapokban a magyar ügy népszerűsítése érdekében serényen fáradozott. Több éven át segédszerkesztője volt az «Italia» politikai napilapnak, majd szerkesztő-kiadója a «Progresso-Nazionale» politikai napilapnak. Jegyzetekkel és a magyar alkotmány történetével ellátva kiadta Nápolyban 1865-ben Biedermann «Die Repraesentativ-Systeme Europa's» czímű művét olasz fordításban. 1864-ben, tehát 28 éven át publicistikai s jelen levéltárnoki működése mellett szakadatlanul foglalkozik történelmi kutatásokkal, melyek a M. Tud. Akadémia részéről is kellő méltatásban részesültek. 1869—1873-ig mint a M. Tud. Akadémia megbízottja átkutatta a nápolyi levél- s könyvtárakat. Kutatásainak egy része az «Anjoukori Dipl. Emlékekben» látott napvilágot. Óváry azóta is több rendbeli megbízást kapott az Akadémiától s mindig készséggel, szakavatottsággal s buzgalommal végezte a reábizottakat. 1876 óta mint országos allevéltárnok a magyar diplomatikai levéltár felállításával s egy rendkívüli czélszerű s e nemben egyedül álló rendszer meghonosításával jelentékeny szolgálatot tett a hazai tudományosságunknak. Önálló művei: «Nápolyi történelmi kutatások». Kiadta az Akadémia 1874.; «III. Pál

s Farnese Sándor Dipl. levelezései 1535—1549». Kiadta az Akadémia 1879-ben; «Oklevéltár Bethlen Gábor diplomatai összekötetései történetéhez». Kiadta az Akadémia 1886-ban; «Bethlen Gábor s Velence» Kiadta az Akadémia 1888-ban; «Regeszták a M. Tud. Akadémia Bizottságának kéziratgyűjteményéből». Kiadta az Akadémia 1890-ben. Továbbá: «Nápolyi anjoukori kutatások»; «Nagy Lajos és V. Károly francia király közt tervezett szövetség» (1374—1376-ig); «Zsigmond király s az olasz diplomata»; «A II. Ulászló s Beatrix közti válópör»; «Hazai viszonyaink a mohácsi vész előtt» stb., mely utóbbi művei részint a «Századok»-ban, részint a «Tört. Tár»-ban lettek kiadva. Történetiró működésén kívül Óváry folytonosan foglalkozik hirlapírással is s mint a «Perseveranza» s «Nazione» befolyásos olasz hirlapok rendes budapesti levelezője, jelentékeny szolgáltatokat tesz. A nápolyi Pontaniana tudós akadémia Óváryt a történetírás terén szerzett kiváló érdemeinek elismeréséül már 1875-ben választotta meg tagjává. Óváry ez akadémiaiban több ízben értekezett olasz s latin nyelven. Az olasz kormány szintén a tudomány terén tett fontos szolgálataiért tüntette ki őt az olasz koronarend lovagkeresztjével.

Dr. **SZENDREY JÁNOS**-t, az orsz. régészeti társulat titkárát *levelező* tagul ajánlja **Myskovszky Viktor** l. t. Tudományos önálló művei: «Miskolcz városának monographiája» és a Diwaldnál megjelent «Képzőművészet remekei» című díszmű szövege. Azonkívül évek óta sikerrel műveli az archaeológiát és műtörténeti rokon tudományokat, számos értekezése és czikke jelent meg az «Archaeologiai Értesítő»-ben, a «Művészi Ipar»-ban és a napilapok tárczáiban. Megválasztatása által az Akadémia egy buzgó, tevékeny és alapos szakismerettel bíró tagot nyerne. Legutóbb megjelent önálló munkái a következők: «Miskolcz története». III. köt. Miskolcz, 1891.; «A képzőművészet remekei». Második kiadás. I. köt. 1891.; «Magyar viseletképek címeres leveleinkben» 1892.; «Magyar díszítmények» 1891.

KRONES FERENCZ gráci egyetemi tanárt *külső* tagul ajánlja **Szilágyi Sándor** r. t. Krones elsajátítván nyelvünket, alaposan s szakismerettel tanulmányozta történeti kútfőinket. A magyar történelmi forrásokat már korábbi dolgozataiban is felhasználta, az utolsó években kiadott munkáival azonban a magyar történetírásnak is igen hasznos szolgáltatokat tett. Jelesül: «Zur Geschichte Ungarns im Zeitalter Franz Rákóczy's II. 1. II. Abteil.» Bécs 1870.; továbbá «Zur Geschichte des deutschen Volkstums im Karpatenlande mit besonderer Rücksicht auf die Zips und ihr Nachbargebiet.» Graz, 1878. Továbbá: «Ungarn unter Maria Theresia und Joseph II.» Graz, 1871. egyenesen a magyar történetbe vágó dolgozatok. «Handbuch der Geschichte Österreichs» cz. 5 kötetes munkájában a magyar történetet elfogulatlanul és velünk rokonszenvező szempontból tárgyalta. «Grundriss der

österr. Geschichte mit besond. Rücksicht auf Quellen und Literaturkunde» cz. munkájában pedig a magyar történeti forrásokat valóban meglepő szakismerettel és gonddal állította össze. «Die Freien von Saneck und ihre Chronik als Grafen von Cilli» oly német forrásnak kiadása, mely a magyar történetbe legszorosabban beleillik. A gráci egyetem történetének leírásában is hecses adatokat fog találni a magyar történetíró, s János főherczeg napló-kiadása az újabb idők történetéhez járul kiváló becsű adatokkal. Mindezek felett Krones a magyar történeti munkákat a Sybel-féle Hist. Zeitschrift-ben folytonosan nemcsak igazságszeretettel, hanem a magyar történet iránt előszeretettel tárgyalja s e közleményei sokat tesznek arra, hogy Németországban a magyar történeti kutatásokkal megismerkedjenek. Ő az utóbbi évek alatt oly nagy és fontos szolgálatokat tett a magyar történetírásnak, hogy méltán megérdemli, hogy működésének elismerését Akadémiánk külföldi taggá választásával kimutassa.

SMOLKA SZANISZLÓ krakói egyet. tanárt s a krakói akadémia főtitkárát *külső* tagúl ajánlja **Szilágyi Sándor** r. t. A lengyel történetírók közül az egyetlen Zakrzewski tagja Akadémiánknak; pedig a magyar és lengyel történet számos és szoros érintkezési pontjánál fogva óhajtandó volna, hogy a krakói és budapesti Akadémia közt szorosabb érintkezés létesíttessék. Nem egyedül ezen szempontból ajánljuk Smolka Szaniszlót, az akadémia főtitkárát. Egy lengyel tudós sincs, kinek munkái annyira bevágnak a magyar történetbe. Épen a magyar és lengyel érintkezés szempontjából néhány év előtt tett egy utazást hazánkba s annak eredményét ki is adta, melyben a magyar történeti forrásokat tüzetesen ismertette. A krakói akadémia publicatióiban tevékeny részt vesz s ezek a magyar történetnek elsőrangú forrásait képezik. A Polnische Annalen bis zum XIV. Jahrh. a magyar történetet is érdeklő forrástanulmány, sok benn van Archivische Miscellen-jeiben is, s az általa szerkesztett különböző oklevéltárakat a magyar történetíró nem nélkülözheti. Újabb időben a kormány által kiküldve néhány fiatal lengyel történetíróval kutatásokat tett a Vatikánban: s főként Báthory István korára talált nagybecsű anyagot, melynek egy részét már értékesítette. Smolka munkáinak a magyar történetírás is sokat köszön.

A III. OSZTÁLYBA :

HIERONYMI KÁROLY országgyűlési képviselőt, a magyar Mérnök- és Építész-egyesület tiszteleti tagját és volt másod-elnökét, hivatkozással az Alapszabályok 14. §-ra, *tiszteleti* tagúl ajánlja **Hollán Ernő** tiszt. tag. Alapos tudás, mélyreható elemzés, erős ítélő tehetség jellemzi Hieronymi működését, melyet a közpályán mint államtitkár és vasutársasági elnök-igazgató, az országgyűlésen mint magas színvonalú parlamenti szónok, s az irodalomban mint kiváló szaktudományi író kifejtett. Irodalmi munkáiból a kisebb értekezések elsorolását mellőzve, csak a következőket említem meg: A kútak fentartásáról Pest. 1868. A közmunka-ügyek állami kezelése Franciaországban. Budapest, 1872. A budapesti Duna-szakasz szabályozása. Budapest. 1880. A Tisza-szabályozásról. Budapesti Szemle 1888. júniusi füzet.

A III. A) ALOSZTÁLYBA :

HELLER ÁGOST levelező tagot *rendes* tagúl ajánlja **Schuller Alajos** rt. A M. Tud. Akadémiának egyik legtevékenyebb, az irodalom terén egyik legtermékenyebb tagját ajánlom a rendes tagságra. Mellőzve Heller úrnak a tankönyvirodalom terén szerzett érdemeit, valamint a levelező taggá választást megelőző irodalmi működését, csupán az utóbbi években megjelent dolgozatokat érintem. Első helyen «A physika története a XIX. században» című munka említendő, melynek eddig az első kötete jelent meg 1891-ben, de már a második befejező kötet is sajtó alatt van. Hogy mennyire sikerült ez a munka, talán semmi sem bizonyítja szembeötlőbben, mint azon körülmény, hogy a kir. M. Természettudományi Társulat saját kezdeményezéséből elvállalta annak kiadását. Ezen munka tudományos értékét illetőleg minden túlzás nélkül lehet állítani, hogy nemcsak nálunk, hanem az egész világirodalomban hézagpótló. Heller úrnak rendes taggá választását már ezen egy munka alapján is bátran merném a Tud. Akadémiának ajánlani; de Heller úr nemcsak a physika terén, hanem más irányokban is rendkívüli munkásságot fejt ki, mely megérdemli a Tud. Akadémia elismerését. Mint önálló munka a Természettudományi Társulat könyvkiadó-vállalatában 1888-ban megjelent «Az időjárás» című népszerű ismeretterjesztő könyv, ezenkívül megjelent számos értekezése, melyek közül a legutóbbi évekből kiemelem a következőket: «A XIX. század physikai kutatásának mozgató eszméiről.» Székfoglaló értekezés 1888. «Adalékok az anyag problémájához.» Math. és term. Értesítő VIII. Mindkettő megjelent németül is a Math. und Naturw. Berichte aus Ungarn. VI. illetőleg VIII. kötetében, s különösen az utóbbi jelentékeny feltűnést okozott a külföldön. «Emlékezés dr. Schenzl Guido rendes tag felett.» 1891. Budapest. «Költői elemek physikai világnézetünkben.» Emlékkönyv a Természett. Tud. Társulat 50 éves fennállása

alkalmából. «A természettudományok helyzete az irodalomban.» Budapesti Szemle 1892. februári szám. «Ujabb áramlatok a természet-philosophiában» Athenaeum, phil. és államtud. folyóirat. I. évfolyam. 1. füzet. «Physikalische Probleme und Forschungen unserer Tage.» Csikksorozat a müncheni «Allg. Zeitung» tudományos mellékletében 1889. «Megemlékezés Kirchhoffról.» Term. Közlöny 1888. «Philosophiae naturalis principia mathematica.» «Humboldt» 1888. május. Ugyanily tárgyú cikk a Term. Közlönyben 1887-ben. «Hermann Ludv. Ferd. v. Helmholtz.» «Humboldt» 1888. nov. «Egységes idő.» Term. Közlöny 1891. «Gust. Rob. Kirchhoff. Nekrolog. Münchener «Allg. Zeitung» 1887.

CZÓGLER ALAJOS, budapesti állami főreáliskolai tanárt *levelező* tagúl ajánlja **Heller Ágost** lev. tag. Czögler Alajos a természettudósok fiatalabb nemzedékének tevékeny tagja. Már tíz évvel ezelőtt a «Physika története Életrajzokban» cz. nagyobb terjedelmű művét a Kir. magyar Természettudományi Társulat pályadíjra érdemesítette. Ez a munka a Természettud. Társulat kiadásában 1882-ben jelent meg. Ugyancsak a Term. Társ. megbízásából szerkesztett Czögler «Physikai egységek» czímén igen használható jeles művet, mely a physikában előforduló méretek egység-relatióit rendszerbe foglalva, igen világosan előadja. Ezen 1891-ben megjelent munkát, ugyan-e tárggyal foglalkozó német nyelvű mű előzte meg, mely «Dimensionen und absolute Maasse» czím alatt (Leipzig 1889.) hagyta el a sajtót. A tanírodalom terén az ajánlott magának érdemeket szerzett a középiskolák felsőbb osztályai számára irt: «Természettan»-ával, mely 1887-ben jelent meg. Ezen önálló műveken kívül több nagyobb munka magyarra fordításával gazdagította irodalmunkat, melyekből meggyőződhetünk arról, hogy fordító az átültetett művek tárgyában teljesen otthonos és azt jól érthető, igazán magyar stílusban elő is adhatja. A felsorolt nagyobb dolgozatokon kívül Czögler számos bel- és külföldi tudományos folyóiratban közölt kisebb dolgozatokat és értekezéseket, úgy a «Budapesti Szemlé»-ben, a «Természettudományi Közlöny»-ben, a «Tanáregyesületi Közlöny»-ben, a «Praktische Physik» és a «Zeitschrift für das Realschulwesen» czímű folyóiratokban. Ezek az értekezések részben tisztán tudományos kérdésekkel foglalkoznak, részben pedig szaktudományának didaktikai feladataira vonatkoznak. Czögler Alajos tudományos képzettsége és munkakedve biztosítékot látszik nyújtani, hogy benne, ha megválasztatnék, az Akadémia céljait tevékenyen előmozdító tagot nyerne.

Dr. **HANKÓ VILMOS** budapesti főreáliskolai tanárt *levelező* tagúl ajánlja **Lengyel Béla** lt. Hankó Vilmos 1877 óta szakadatlan munkásságot fejt ki s munkaköre felöleli a szigorú, szakszerű, tudományos chemiai buvárkodást, valamint a természettudományi, jelesen chemiai ismeretek népszerű modorban való terjesztését is. Munkásságáról képet

nyujtanak nyomtatásban megjelent dolgozatai, a melyek közül csak a fontosabbakat említem meg: «A xanthogensavsók száraz lepárlási termékei». 1877. füzet; «A Simpson-féle nitrogén meghatározásnak egy új módosítása». Műgyet. lapok. 1878. Ugyanaz németül. Berichte d. deut. chem. Gesellschaft. 1879. «Glaubersó kivirágzása a szászváros-gyógyi út mentén» «A ponor-oháti magnézia-méshéj kémiai elemzése». A m. tud. Akad. Ért. 1882. «A carbonylsulfid és mercaptan képződése az aethyl-disulfo-szénsavsók száraz lepárlásánál». Math. és term. tud. Ért. 1884. «A propyl-, butyl- és amydisulfoszén-savas kalium». Vegytani Lapok 1884. «Az allyl-disulfo szén-savas kaliumról» Math. és Term. tud. Ért. 1885. «A szén-sulfid hatása a kaliumbenzylatra és phenolkaliumra». «Új készülék a nitrogén abszolút meghatározására». Math. és Term. tud. Ért. 1887. «A carbolsav megvörösödése». Math. és Term. tud. Ért. 1888. «A nagyági nagyágit kémiai elemzése», «Néhány új ásványviz-elemző készülék ismertetése». Math. és Term. tud. Ért. 1888. «A carbolsav megvörösödésének oka». Math. és Term. tud. Ért. 1891. Az itt felsorolt tudományos buvárlatokon kívül dr. Hankó Vilmos számos ásványviz elemzést is végzett, melyeknek eredményei nagyjából a Mathem. és Természettud. Értesítőben jelentek meg. Ilyenek: «A bábolnai meleg Mátyás-forrás és a szováti Feketető vizének elemzése. «A sólymosi hideg, savanyú ásványviz elemzése.» «A dévai hideg sóforrás kémiai elemzése.» «Kolozsmegye ásványvizei.» «A gyertyánligeti vasas-savanyúvíz kémiai elemzése» stb. Paedagogiai munkálatai közül megemlítendő: «A chemia az új reáliskolai tantervben». Egyetértés 1884. «A vegytani gyakorlatok szerepe a reáliskolai oktatásban». A II-ik ker. reáliskola értesítője. 1886. «Természettudományi olvasmányok». I. kötet. 1890. «Chemia, a kereskedelmi akadémiák használatára». 1891. «A kísérleti vegytan alapvonalai» átdolgozás. 1886. Népszerű irányú dolgozatai közül megemlítem: «A használatban lévő tűzoltó és impregnáló szerekről». Term. tud. Közl. 1882. «A bronzszobrok inkrustációjáról». U. o. 1885. «A roburit és mellinit». U. o. 1887. «Az alkaloidák synthesise». Pótfüz. a Term. tud. Közlönyhöz. 1888. «A titkos szerek chemiájából» Term. tud. Közl. 1889. «A jelenkor kémiai problémái» Term. tud. Közl. 1890. és még több kisebb dolgozat. A felsoroltakból — noha a felsorolás nem teljes — kitűnik, hogy indokolt, ha ajánló a tek. Akadémiának Hankó Vilmosnak lev. taggá leendő megválasztását ajánlja. Ha megfontoljuk, hogy hazánkban a középiskolák szertárai milyen hiányos felszerelésűek, hogy különösen vidéken, a hol Hankó Vilmos tanári pályáját kezdette, nem csak eszközökben, hanem — a szakkönyvtárakat nem is említve — a legszükségesebb kézi könyvekben is gyakran hiány van: Hankó Vilmos tudományos törekvéseit és eredményeit annál inkább kell méltányolnunk, mennél inkább mérlegeljük a nehézségeket, a melyeket ez eredmények kivívására le kellett küzdenie.

Dr. **LIEBERMANN LEOT**, a m. kir. chemiai kísérleti állomás főnökét és a chemia magántanárát a tud. egyetemen és rendes tanárát az állatorvosi akadémián, a III. osztályba *levelező* tagúl ajánlja **Than Károly** rendes tag. Gymnasiumi tanulmányait a debreczeni ref. főiskolában, orvos és természettudományi kiképeztetését Bécsben nyerte; később az innsbrucki egyetem a physiologiai chemia tanársegéde volt és a budapesti egyetem chemiai intézetében is foglalkozott tudományos kutatásokkal. Tudományos dolgozatainak száma mintegy 49 és a chemiának különféle ágaira vonatkoznak. Ezek közül kiválóbbak a következők: Über Nitrobenzoesäuren. (A bécsi akad. jelentéseiben.) Über Metanitrobenzoacetylsäure. (U. o.) A borkősav száraz lepárlási terményeiről. (A m. tud. Akadémia.) Az állati dextránról. (A m. tud. Akad. 1887.) A szénsav bontó hatásáról alkali fémek sóira (U. o.) A fémek olvadáspontjának meghatározásáról. (U. o.) Egy új módszer a kőolaj lobbanási pontjának meghatározására. (A m. tud. Akad. és Zeitsch. f. Analyt. 1882.) Új térfogati módszer a tej zsirtartalmának meghatározására. (U. o. 1883.) Az alkaloidák kimutatásáról hullarészekben. (Közgazd. ért. 1885.) Egyszerű módszer a szőlőtalajok phyloxeramentességének kimutatására. (Külön füzet.) Egy új módszer a szilárd anyagok fajsúlyának meghatározására. (A m. tud. Akad.) A kénsav meghatározásának egy új elven alapuló módszere. (U. o.) Über den Stickstoff und Eiweisgehalt der Frauen- und Kuhmilch. (A bécsi tud. akad. Liebig. Anal.) Über Choletelin und Hydrobilirubin. (Pflüger Archivum. 1875.) A szivburok, a chalaxeon, a fehérje hárttyák stb. chemiai összetétele. Embriolog. chemiai tanulmányok I. rész. (A m. t. Akad. 1885.) Az élesztő nucleinjáról és egy mesterséges nuclein előállításáról. (U. o.) A metaphosphorsav kimutatása az élesztő nucleinjában. (Akad. 1890. Pflüg. Archiv.) Embryochemiai vizsgálatok I. rész. (M. tud. Akad. és Pflüger Archiv.) A gyomor nyákhártyájában végbemenő chemiai folyamatokról. (U. o.) A vese-állomány chemiai magatartása. (Pflüger Archiv. 1891.) A lóvizelet phosphorsav tartalmáról ép és kóros körülmények között. (Állategészségügyi évkönyv és Pflüger Archiv.) Önállólag megjelent művei: Die chemische Praxis auf dem Gebiete der Medizinalpolizei und Hygiene. (II. kiad. Enke Stuttgart.) Grundzüge der Chemie der Menschen. (U. o.) Tabellen zur Reduction der Gasvolumina. (U. o.) Jelentés a budapesti m. k. állami vegykísérleti állomás 1881—1885. évi működéséről. Jelentés a m. k. állami vegykísérleti állomás 1886. évi működéséről. A két utóbbi munka 22 ivre terjed. Felsorolt dolgozatai közül az első öt az általános kísérleti chemiára, a következő hét az analytikai, az utóbbi 9 a physiologiai chemiára vonatkoznak. E dolgozatok nagyobbrészt nemcsak igen érdekes kérdéseket tárgyalnak, de szerzőjüknek önálló és eredeti felfogásáról és buvárkodó képességéről tanúskodnak. A dolgozatokban nyert eredmények, ha talán némely tekintetben végleg megoldottaknak nem is tekinthetők, mindenesetre értékesek és nem egy

új kutatásra fognak buzdítani, mert részben a physiologiai chemiának legfontosabb feladatait közelről érintik. Ezen kívül dr. Liebermann vezetése alatt számosabb fiatal erő foglalkozik tudományos kérdéseknek kísérleti megoldásával, melyeknek eredménye időnként az Akadémia irataiban is közzététetett. Felsorolt tudományos és irodalmi, nevezetesen pedig tudományos működése a közigazgatás terén, egyaránt tanúskodnak arról, hogy szaktudományának művelésével folytonosan és kiváló sikerrel foglalkozik, úgy hogy az Akadémia ügyrendében igényelt feltételeknek teljesen megfelel.

RADOS GUSZTÁV műegyetemi tanárt *levelező* tagúl ajánlja **König Gyula** r. t. Rados úr jelentékeny tehetségének megfelelő sikerrel műveli a matematikai tudományokat, dolgozataiban az algebra, függvénytan és geometria különböző fejezeteit számos önálló és fontos eredménnyel gazdagítva. Szakirodalmi működése a III. osztály kiadványaiból eléggé ismeretes. Hozzáteszem, hogy ezek nagyobb része a nemzetközi irodalomba is átment. Rados úr mindenkép megérdemli, hogy eddigi sokat ígérő működését ezentúl mint az Akadémia levelező tagja folytathassa. Munkáinak jegyzéke a következő: «A felsőbb fokú kongruenciák elméletéhez.» Math. és Term. Ért. «Egy a geometriában fellépő számelméleti problémáról.» Math. és Term. Ért. «Az algebrai függvények elméletéhez.» Math. és Term. Ért. «A szétbontható alakok elméletéhez.» Math. és Term. Ért. «A determinánsok elméletéhez.» Math. és Term. Ért. «Az n-edrendű elliptikus függvények különböző meghatározásairól.» Math. és Term. Ért. «A térbeli görbék elméletéhez.» Math. és Term. Ért. «Az orthogonalis helyettesítések elméletéről.» Math. és Term. Ért. «Az adjungált helyettesítések elméletéről.» Math. és Term. Ért. «A Laplace-egyenlet gyökeiről.» (referáló cikk) Math. és Physikai Lapok. I. kötet. «Zur Theorie der Congruenzen höheren Grades.» Math. und Naturw. Berichte. «Zur Theorie der Determinanten.» Math. und Naturw. Berichte. «Zur Theorie der Raumcurven.» Math. und Naturw. Berichte. «Zur Theorie der orthogonalen Substitutionen.» Math. und Naturw. Berichte. «Zur Theorie der adjungirten Substitutionen.» Math. und Naturw. Berichte. «Zur Theorie der Congruenzen höheren Grades.» Journal für die reine u. angewandte Mathematik. 99. kötet.

ZIPERNOVSZKY KÁROLYT *levelező* tagnak ajánlja **Fröhlich Izidor** r. t. A M. T. Akadémia III. osztályának matematikai-physikai alosztálya az ügyrend értelmében a technikai tudományokat is felöleli. Szabadjon egy újabb gyakorlati tudománynak, az electro-technikának hazánkban elsőrangú művelőjét, Zipernovszky Károlyt, a világhírű Ganz és társa cég gyárai electrotechnikai osztálya igazgatóját a tek. Akadémiának megválasztásra ajánlanom. Zipernovszky ezelőtt körülbelül másfél évtizeddel a nevezett cég kötelékébe lépve,

mindent elkövetett az electrotechnikai tudománynak felfedezések és találmányok által való előbbrevitelére s a fejlődése első stádiumában lévő electrotechnikai iparnak magyar földön való meghonosítására. Az utóbbi a kezdet felette nagy nehézségei daczára az ő közreműködésével annyira sikerült, hogy e cég budai electrotechnikai osztálya ma már egy hatalmas segédeszközökkel rendelkező, majdnem minden követelménynek megfelelő nagy gyárat képez. Ha ez a hazai nagyipar körül szerzett érdem, úgy nem kisebb az, melyet szakának tudományos és gyakorlati művelésével szerzett. Elegendő ha ajánló arra utal, hogy az electromos világítás, az electromos munkaátvitel, a dynamogépek, electromos motorok, gyakorlati mérőeszközök szerkesztése terén stb. tett nagyszámú felfedezései, találmányai s javításai világszerte vannak elterjedve és elismerve, melyek úgy saját, mint a vezetése alatt álló electrotechnikai intézet hírnevének, de egyszersmind a magyar névnek is maradandó becsületére váltak. A sok közül csak egy találmányt emelek ki: a váltóáramú transformátort. Ez az electromágnesi inductió általános törvényein alapuló oly szerkezet, mely nagyfeszültségű, de kisebb erősségű electromos áramokat kis feszültségű, de nagy erősségű áramokra változtat át vagy megfordítva. A Zipernovszkytól a m. Mérnök- és Építész-egylet egy 1885. évi ülésén alkalmazásukkal együtt bemutatott Zipernovszky-Déri-Bláthy-féle gyűrűtransformátorok voltak az elsők, melyek szerkesztése az addig követett szokással szakítva s ellenkező eljárást követve, a nevezett átalakítást technikailag értékesíthetővé tették s a későbbi transformátorok legtöbbjei szerkesztésének alapjául, illetve kiindulásául szolgáltak. E transformátorok az electrotechnikai tudomány elismert nagy vívmányai, mert segélyükkel az electromos munkának nagy távolságban lévő hajtómunka-forrásból való átvitele, s az electromos világításnak nagy távolságokra való eloszlása felette fontos s addig majdnem kivihetetleneknek látszó feladatai gyakorlatilag megoldhatók lettek. Zipernovszky-nak úgy hazai mint külföldi szakfolyóiratokban megjelent közleményei nem igen számosak ugyan, de annál nyomatékosabbak és tartalmasabbak, ezt bizonyítja az a körülmény, hogy nyomokban az értekezések egész sora keletkezett, melyekben a hazai, de még inkább a külföldi jelentékenyebb electrotechnikusok és physikusok elméleti és gyakorlati szempontból behatóan foglalkoznak Zipernovszky felfedezéseivel és találmányaival. Lényeges tartalmuk az electrotechnika bármily nyelvű jobbfajta kézi- vagy tankönyveinek mindegyikében található s minden electrotechnikus és physikus előtt ismeretes; ez oknál fogva e helyen való felsorolásukat mellőzhetem. Ezek alapján ismételve ajánlom a tek. Akadémiának Zipernovszky Károlyt, mint oly férfit a megválasztásra, kinek tevékeny és sikeres multja a jövőben kifejtendő szaktudományi munkásságára nézve teljes biztosítékot nyújt.

A III. B) ALOSZTÁLYBA :

KLUG NÁNDOR lev. tagot *rendes* tagúl ajánlja **Högyes** **Endre** r. t. Klug Nándor levelező tag, a budapesti egyetem élettani tanszékén bold. Jendrassik Jenő tanár és akadémiai rendes tag utódja, irodalmi és buvárlati működése ismeretes a tek. Akadémia előtt azon időből, midőn két évvel ezelőtt levelező taggá megválasztott. Azóta is szakadatlan munkása volt a tudománynak, értekezéseivel felkereste akadémiai üléseinket. 18 évre terjedő hosszú folytonos irodalmi és buvárlati munkássága biztósítékot nyújt a t. Akadémiának az iránt, hogy ő minden tekintetben méltó utódja lesz az élettani tudományok művelésében és ápolásában elhunyt, érdemekben gazdag volt társunknak, Jendrassik Jenőnek. Régi munkáinak jegyzéke az Értesítő XIX. évfolyam 128—131. lapján és az 1890. évi tagajánlások 36. lapján olvasható. Azóta megjelentek: «Az enyv mint tápanyag.» Magy. T. Akadémiai Értekezések. XX. kötet, 3. sz. 1890. Székfoglaló értekezés. «Ueber die Verdaulichkeit des Leims.» Pflügers Archiv f. d. gesamt. Physiologie. XLVIII. k. 100—126. l. «Adatok a madarak emésztésének ismeretéhez.» Orvosi Hetilap. 1891. 21. sz. «Zur Kenntniss der Verdauung der Vögel.» Centralblatt f. Physiologie. 1891. 5. f. «A gyomor fedősejtjei a sósavon kívül a pepsint is készítik.» Magyar orvosi Archivum. 1891. 1. f. «Die Belegzellen der Magenschleimhaut bilden ausser der Säure auch den Pepsin.» Ungarisches Archiv für Medic. 1 k., 1 f. «A madarak emésztéséről.» A kir. magy. természett. társulat emlékkönyvéhez. 432—441. l. «Die Darmschleimhaut der Gänse während der Verdauung.» Ungarisches Archiv f. Medicin. 1 k. 2. f. «Emlékezés Jendrassik Jenő r. tag felett.» A M. T. Akadémia f. évi febr. 29-én tartott összes ülésén. Intézetéből közreműködésével és vezetése alatt tanítványaitól magyar és német szaklapokban kiadott 23 dolgozat jelent meg. Hozzájárulnak még szerző kisebb ismertető közleményei. Valamint felemlítendő, hogy nevezett 1883 óta 1888-ig az Erdélyi Múzeum-egylet orvos-természettudományi értesítőjének orvosi szakfüzeteit szerkesztette, 1876 óta mint munkatárs közreműködik a Herrmann-Schwalbe-féle Jahresberichte für Fortschritte der Anatomie und Physiologie-nál, valamint a Magyar Orvosi Archivum és az «Ungarisches Archiv für Medicin» egyik szerkesztője.

Dr. **BÓKAI ÁRPÁD** budapesti egyetemi tanárt *levelező* tagúl ajánlják **Högyes** **Endre** és **Mihalkovics** **Géza** rtt. Az alapszabályok 16. §-a értelmében a levelező tagok jeles munkálkodásuk által kitünt magyar tudósok és írók sorából választandók, Bókai tanár mint a mellékelt életrajzból és irodalmi működésének sorozatából kitünik, teljes mértékben ezek közé tartozik. Dr. Bókai Árpád született 1856-ban. Atyja néhai Bókai János dr. egyetemi tanár volt. Közép-

iskolai tanulmányait Budapesten, egyetemi tanulmányait ugyanitt és Németországban végezte. A doctori diplomát 1879-ben nyerte el Budapesten. 1879. és 1880-ban néhai Balogh Kálmán tanársegédje volt, 1880-tól 1883-ig pedig Korányi Frigyes tanársegédje. 1883-ban egyetemi magántanárrá képesítette őt a budapesti egyetem orvosi kara. 1878-ban egy nagyobb, könyvalakban is megjelent munkáját «A köpetekről kórjelzéstani szempontból» a budapesti egyetem pályadíjban részesítette, 1881-ben pedig a budapesti kir. Orvosegylet tüntette ki a Balassa-díjjal a szintén könyvalakban megjelent munkáját «A központi idegrendszer befolyása az állati test hőkormányzására.» 1882-ben a magyar orvosi könyvkiadó-társulat másodtitkárává választotta meg. Ugyanazon évben nagyobb tudományos tanulmányutat tett Közép-Európában. 1883. évi ápril havában a kolozsvári egyetem orvosi kara a Hógyes Endre tanár Budapestre kinevezésével megürült általános kórtani és gyógyszerertani tanszékre, pályázat kizárásával, meghívta őt nyilvános rendes tanárnak. Bókai Árpád a meghívást elfogadta s ugyanazon évi május havában Ő Felsege által ez állásra kinevezetvén, Kolozsvárra költözött s mint az egyetem tanára 7 évet töltött ott. 1883-ban a budapesti kir. orvosegylet levelező tagjává, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat igazgatósági tagjává s az erdélyi országos Múzeum orvos természettud. osztálya szakjegyzővé választotta meg. 1886-ban a Nagym. Vallás- és Közoktatási Ministerium segítségével hosszabb tanulmányi utazást tett. Ugyanazon évben a kolozsvári Karolina országos kórház belgyógyászati közosztályának főorvosává nevezte ki a magyar királyi belügyminister. 1886—1887-iki tanévben a kolozsvári orvosi-kar jegyzőjévé, 1887—1888-iki tanévre dekanjává választotta meg, 1888—89-ben pedig mint prodekan működött. 1889-ben az orsz. közegészségi tanács rendkívüli tagjává neveztetett ki. Az 1890. év nyarán a budapesti egyetem gyógyszerertani tanszékére néhai Balogh Kálmán tanár és akadémiai rendes tag helyére nevezte őt ki nyilvános rendes tanárrá Ő Csász. és Apost. Királyi Felsege. Azóta Bókai Árpád Budapesten működik. Ugyanezen évben a budapesti kir. orvosegylet s a budapesti orvosi-kör igazgatósági tagjává választotta, az orsz. közegészségi s az orsz. balneologiai egyesületek pedig választmányi taggá. Az orsz. gyógyszerészegylet tiszteletbeli tagjává választotta 1889-ben. 1891-ben a Korányi Frigyes tanár, akadémiai levelező tag 25 éves tanári jubileumára «Jubiláris dolgozatok» című kötetet szerkesztette. Ugyancsak ez évben indította meg dr. Klug Nándor tanár, akadémiai levelező tag és dr. Pertik Ottó tanár, társaságában a «Magyar Orvosi Archivum» című tudományos orvosi folyóiratot, mely «Ungarisches Archiv für Medicin» és «Archives hongroises de la Médecine» címek alatt német, illetve francia nyelven is megjelenik. Bókai Árpád tanár jelenleg 36 éves, az orvostudományi irodalom és buvárlat terén 1877. óta működik, s mióta tanár, tanítványait, segédeit, fiatalabb orvostársait is segítve a buvárkodás-

ban, vezetése alatt tekintélyes számú ifjabb erő dolgozott eredmény-nyel, mit a mellékelt irodalmi jegyzék is bizonyíthat. Bókainak és tanítványainak dolgozatai nemcsak nálunk, de a külföldön is méltány-lásban részesültek, búvárlatai eredményének nagy részét elfogadta az orvostudomány. — Dr. Bókai Árpád budapesti egyetemi tanár iro- dalmi munkássága 1877-től 1892-ig. I. Könyvek: «A köpetek kórjel- zéstani szempontból». Orv. Het. 1880—1881. Különlenyomat 1881. Egyetemi pályadíjjal jutalmaztatott. «A központi idegrendszer befolyása az állati test hőkörmányzására». A budapesti kir. Orvosegylet által a Balassa-díjjal jutalmazott pályamunka. Orv. Het. 1882., és különle- nyomat. «Dolgozatok a kolozsvári Ferencz József tud. egyetem gyógy- szertani és általános kórtani intézetéből». 348 oldal. Budapest. Franklin- Társulat 1888. «Vénygyűjtemény». 221 oldal. Budapest. Singer és Wolfner kiadása. 1889—1892-ig 3-ik kiadás, a 4-ik kiadás sajtó alatt. «Ujabb gyógyszerek». 346 oldal. Budapest. Grill Károly cs. és kir. udv. könyvkereskedése 1891. II. Búvárlati dolgozatok: A) Saját tollából: «A nucleïn és lecithin emészthetőségéről.» Orv. Het. 1877. évf. 24. szám. «Ueber die Verdaulichkeit des Nucleïns und Lecithins.» Zeitschrift für physiol. Chemie. Bd. I. Heft 3. «Rövid adatok a nucleïn elterjedésére vonatkozólag.» Orv. Het. 1878. 9. sz. «Adatok a húgy phosphorsav tartalmának ismeretéhez.» Orv. Het. 1879. 17. sz. «A tüdőhámról és a köpetekben megjelenése kórismeí értékéről.» Orv. Het. 1878. 36. és 37. sz. «Zur Chemie der Sputa.» Pester med. chir. Presse. Jahrgang 1879. «Eljutnak-e a porlasztott folyadékok belégzés utján a tüdők lég- ürcséibe.» Orv. Het. 1879. 51. sz. «A tüdők edénymozgató idegeinek lefutásáról.» Orv. Het. 1880. 13. sz. «Ueber den Verlauf der vasomo- torischen Nerven der Lunge.» Pester med. chir. Presse. 1880. «A bolygóideg és a tüdő sima izomelemei.» Orv. Het. 1880. 25. sz. «A heveny takár fertőző anyagáról.» Orv. Het. 1880. 20. sz. «Ueber das Contagium der acuten Blennorrhoe.» Allgemeine med. Central-Zeitung. 1880. Nro 74. «Pericystitis önként gyógyult esete.» Orv. Het. 1881. 45. sz. «Elsődleges veserák esete.» Orv. Het. 1881. 48. sz. «Tüdőútér szűkületének esete.» Orv. Het. 1882. 15. sz. «Conchininum sulf. hasz- nálatáról váltóláznál.» Orv. Het. 1882. 18. sz. «Reflectoria epilepsia gyógyult esete. Nehány szó a reflectoria epilepsiáról.» Orv. Het. 1883. 47. sz. «Tabes dorsalis légenysavas ezüst belső adagolására, tüneti gyógyulás.» Orv. Het. 1883. 43. sz. «A liquor arsenici bromati (Clemens) hatása cukros húgyvárnál.» Orv. Het. 1883. «A szívburok lemezek összenövésének két érdekes esete; néhány szó a szívcsúcstáj systoi- cus behúzódásáról s a paradoxus pulsusról.» Orv. term. tud. értes. 1884. és Orv. Het. 1884. 1. sz. «Aphoristicus megjegyzések a szívmoz- gásokról.» Orv. Het. 1884. 24., 25. és Orv. term. tud. értes. 1884. «A bélgázok hatásáról a bélmozgásokra.» Orv. Het. 1884., 45., 46., 47. és Orv. term. tud. értes. 1884. «Némely bélsáralkatrész hatása a bélmozgásokra.» Orv. Het. 1885. 10., 11. és 12. sz.; és Orv. term. tud.

ertes. 1885. «A testhőmérsék emelkedésének hatása a bélmozgásokra.» Orv. Het. 1885. 19., 20., 22. sz. «A paraldehyd élettani hatásáról.» Orv. Het. 1885. 30., 31. sz. «A paraldehyd mint a strychnin ellenmérge.» Orv. Het. 1885. 35., 36. és 37. sz. «A paraldehyd szerepe brucin, thebaïn, pikrotoxin, chlorbaryum és physostigmin mérgezésnél.» Orv. Het. 1886. «Az idült paraldehyd- és idült chloralhydrat-mérgezés állatoknál.» Orv. term. tud. értes. 1886. «Metaldehyd mint toxicus anyag.» Orv. term. tud. értes. 1886. «Idült mérgezés amylnitrittel.» Orv. Het. 1886. «Új fájdalomérzés-mérő.» Orv. term. tud. értes. 1886. évf. 3. füz. «A szénéleg mérgezésről.» (Népszerű előadások). Orv. term. tud. értes. 1886. «Védő oltások fertőző betegségek ellen.» (Népszerű előadások). Orv. term. tud. értes. 1886. «Ujabb adatok a pikrotoxin és paraldehyd kölcsönös méregtani antagonizmusáról.» Orv. term. tud. értes. 1886. évf. «Képződik-e methaemoglobin az élő vérben chlorsavas kali mérgezésnél?» Orv. term. tud. értes. 1887. «Adatok az acetanilid (antifebrin) pharmacodynamikájához.» Orv. term. tud. értes. 1887. «Ujabb álmhozó szerek.» Orv. Het. 1887. 7. és 8. sz. «Eddigi ismereteink a cocainról.» Orv. Het. 1887. 22., 23. és 24. sz. «Die Wirkung der Darmgase auf die Darmbewegungen.» Archiv für exper. Path. und Pharmacol. 1887. «Die Wirkung einiger Kothbestandtheile auf die Darmbewegungen.» Archiv f. exper. Path. und Pharmacol. 1887. «Die Wirkung der Körpertemperatur auf die Darmbewegungen.» Archiv für exper. Path. und Pharmacol. 1887. «Kurze Beiträge zur Pharmacodynamik des Antifebrins.» Deutsche med. Wochenschrift. 1887. Nr. 42. «Bildet sich Methaemoglobin in dem Blute lebender Thiere bei tödlicher Intoxication mit chlorsaurem Kali?» Deutsche medic. Wochenschrift 1887. Nr. 42. «Az epének és alkotórészeinek a hatása a bélmozgásokra.» Orv. term. tud. értes. 1890. «A veszettség vírusa és némely desinfectans szer.» Orv. term. tud. értes. 1890. «A testhőmérsék csökkenésének befolyása a belmozgásra.» «Jubiláris dolgozatok.» Korányi Frigyes 25 éves tanársága ünnepére. 1891. «Kísérleti adatok az ólomkólikáról.» «Jubiláris dolgozatok.» Korányi Frigyesnek 25 éves tanársága ünnepére. 1891. — B) Vezetése alatt megjelent dolgozatok: «Kovács Nagy Lajos dr. tanársegéd. A hangyasav és hangyasavas natrium hatásáról az állati szervezetre.» Orv. term. tud. értes. 1884. «Kovács Nagy Lajos dr. tanársegéd. A jodoform mérgezés tüneteiről állatoknál és embereknél.» Orv. term. tud. ért. 1884. «Matusovszky András dr. orvos. Az acetanilid vagy antifebrin gyógyértékéről.» Orv. term. tud. értes. 1887. «Hirschler Ágost dr. egyet. m. tanár. Kísérleti adatok az uraemiás hasmenésről.» «Jubiláris dolgozatok.» Korányi Frigyesnek 25 éves tanársága ünnepére. 1891. «Terray Pál dr. kórodoi első tanársegéd. A keserű anyagok befolyásáról a gyomormozgásokra.» «Jubiláris dolgozatok.» Korányi Frigyesnek 25 éves tanársága ünnepére. 1891. «Irsai Arthur dr. egyet. m. tanár. Némely illó szer behatása a tüdő edényekre.» Orv. Het. 1892. «Kóssa Gyula dr. intézeti első tanársegéd.

Antagonistikus tanulmányok a morphint illetőleg.» Magyar Orv. Archivum 1891.; ugyanez megjelent németül is az Ungarisches Archiv für Medicin-ben. «Kóssa Gyula dr. első tanársegéd. Gyógyszeres kísérletek a terhes méhen.» Magyar orvosi Archivum 1892.; ugyanez megjelent francziául is az Archives hongroises de la Médecine-ben. «Kóssa Gyula dr. első tanársegéd. Görcsokozó mérgek némely újabb ellenszereiről.» Orv. Het. 1892. «Kóssa Gyula dr. első tanársegéd és Neumann Ármin gyakornok. A pentál hatásáról.» Orv. Het. 1892. «Antal János intézeti gyakornok. Kísérleti adatok az acut phosphormérgezés kezeléséhez.» Orv. Het. 1891.; ugyanez megjelent francziául is az Archives hongroises de la Médecine-ben. Horváth Mihály dr. intézeti második tanársegéd. «Vizsgálatok a trionál és tetronál hatásáról.» «Magy. Orv. Archivum.» 1892.; ugyanez megjelent németül is az Ungarisches Archiv für Medicin-ben. Meisels Vilmos dr. «Adatok a hólyagmosások élettanához és kórtanához.» Magy. Orv. Archivum 1891.; ugyanez megjelent németül is az Ungarisches Archiv für Medicin-ben.

FEKETE LAJOS selmeczi akadémiai tanárt *levelező* tagúl ajánlja **Bedő Albert** lt. Mult évi ajánlásában ismertetett és attól az időtől fogva is tanúsított irodalmi működése alapján Fekete Lajos urat, a selmeczi akadémia rendes tanárát és aligazgatóját, levelező tagúl ajánlja.

Dr. **GENERSICH ANTAL** egyetemi tanárt *levelező* tagúl ajánlja **Klug Nándor** lt. Dr. Genersich Antal a budapesti egyetemen a kórboncztni tanszék mellett négy éven át mint tanársegéd működött. Azután két évet a külföldön Recklinghausen, Rokitanszky Ludwig és Virchow mellett töltött. Majd a kolozsvári orvossebészti tanintézethez neveztetett ki tanárul 1870-ben, végre az egyetem felállításával ugyanott lett a kórboncztan nyilv. r. tanára 1872-ben. Irodalmi dolgozatai a következők: Fonalóczkór esete és etetési kísérletek. Orvosi Hetilap 1869. 23. 24. szám. Sokszoros idegdag; Orvosi Hetilap 1870. 2. 3. 7. 8. 9. 10. szám. ugyanez németül. «Multiple neurome», Virchow-féle Archiv 49. kötet. 15 l. A szaruhártya nedvcsatornáiról; Orv. Hetilap 1870. 17. sz. ugyanaz németül: Zur Lehre von den Saftkanälchen der Cornea. Wiener mediz. Jahrbücher 1. H. 1. A nyirok felvétel a vázizmok inai és hőnyei által; Orv. Hetilap 1871. 9. 10. 11. 12. sz. németül: Die Aufnahme der Lymphe durch die Sehnen und Fascien der Skelettmuskeln. Berichte der sächsischen kön. Akademie der Wissenschaften. 1870. Válasz dr. Scheuthauer G. tanár birálatára. Orv. Hetilap 1874. 6. 7. 8. sz. Adalék az ember hasi együttérző fonalain levő Pacini-testek ép- és kórboncztnához. M. orv. és természetv. 18. vándorgyűlésén 1875. és Orv. Hetilap 44. 45. 47. sz. németül: Beiträge zur Anatomie und path. Anatomie der am sympath.

Bauchgeflechte des Menschen befindlichen Pacinischen Körperchen. Wiener mediz. Jahrbücher 1876. Az egyetemi tanszabadság és a szigorlati szabályzatok; Rectori beszéd, 1877. A kolozsvári m. kir. tud. egyetem működéséről. Rectori beszéd, 1878. Jelentés a kolozsvár-kocsárdi vonal építések előfordult megbetegedésekről, 1875. Az erdélyi múzeum kiadványa. 61. lap nyolcz tábla. Lehetnek-e nők orvosok. Magyar Polgár 1880. Fejcsonkos torz. Orvos-természettudom. Értesítő 1880. 62 l. 2 tábla. Adatok az amyloidos elfajulás kórtanához. Orv. Hetilap 1884. A sugárgomba betegségről (actinomycosis). Orv. Hetilap 1885. Béka, mely állítólag négy évig emberben élt. Orv. természettud. Értesítő 1888. Németül: Ein Frosch, der angeblich vier Jahre lang im Menschen lebte. Pester mediz. chirurg. Presse 1889. Gyakorlati megjegyzések a tetemvizsgálathoz. Előadás a M. orv. és természetv. vándorgyűlés 1890. Tetemvizsgálati jegyzőkönyv ürlap. Kolozsvárt 1890. A hasnyálmirigy egy ritka alaki eltérése. Orv. természettud. Értesítő 1890. Németül: Eine seltene Anomalie des Pankreas. Berichte des X. internationalen Congresses. Berlin, 1890. Ueber das Verhältniss der Perlsucht zur Tuberkulose. Berichte des X. internat. mediz. Congresses in Berlin. Önkényt kiürült nagy epekő. Orv. Természettud. Értesítő. 1891. Németül ugyanott. Gyógyult trichinosis esete. Orvosi Hetilap 1891. Orv. természettud. Értesítő 1891. Németül Pester mediz. Presse 1892. Adatok a trichinosis kórtanához. Orv. Hetilap 1891. és Orv. természettud. Értesítő 1891. Németül: Ungarisches Archiv für Medizin 1892. Hashártyalob ujszülöttben a csipő-bél átlukadása folytán. Orv. természettud. Értesítő 1891. németül: Bauchfellentzündung beim Neugeborenen in Folge von Perforation des Ileums. Virchow's Archiv 1891. 126. k. III. f. Májtályog esete és a féregpeték kimutatása az epekőben. Orv. Hetilap 1892. Orv. természettud. Értesítő 1891. — Ezekén kívül több rövidebb előadás, jelentés: Egressi Gábor holttestének leírása. Orv. Hetilap 1866. Szívbjaj gümőkórral. Orv. Hetilap 1867. 4. sz. Fehérvérűség egy esete. Orv. Hetilap 1868. 33. sz. Bujakóros növedékek. Orv. Hetilap 1868. 37. sz. Gyógyult lövés a mellkason át, elvált csontdarabok tüdőbarlangban és csontátültetés a tüdő szövetébe. Orv. természettud. Értesítő 1876. Fagyasztási készítmények (ép és kóros) előállításáról és eltartásáról. Értesítő 1876. Cholesteatomával járó belfüllob folytán ragus pneumonia. Értesítő 1877. A tüdőütőér tömeges bedugulása folytán rögtöni halál. Értesítő 1877. Egyes vesék és a vesék veleszületett helyzetváltozásai. Értesítő. 1878. Kétes eredésű ősrégi koponya. Értesítő 1876. Agytalan torz, arc- és hashasadással. Értesítő 1878. Barlangos dag a májban a verőczer eldugulása folytán. Ugyanott 1880. Agytályog végtagok hűdéssel. Ugyanott 1880. Kétarczú torzszülött. Ugyanott, 1880. Elnöki megnyitó és záró beszédek. A kolozsvári orvos-természettud. társulat 1884-iki közgyűlésén. Elsődleges az epentakból kiindult májrák. Értesítő 1880. Sugárgomba tárgyában felterjesztés. 1885. Trichi-

nosis tárgyában felterjesztes. 1891. Ismertetések és hírlatok az Orv. Múzeum folyóiratában, az Orvosi Szemlében és az Anatomischer Anzeigerben. Necrolog dr. Seber Ede tanár felett. Orv. Hetilap 1891. Mind e felsorolt munkák alapján kitartó, alapos vizsgálónak bizonyult Dr. Genersich Antal, kinek dolgozatait a külföldi szakirodalom is már rég kedvező elismeréssel fogadta. **UGYANÓT** levelező tagúl ajánlja **Fodor József** rt. a fentebbiekben előadottak alapján.

Dr. **STAUB MÓRICZ** gyakorló-iskolai tanárt levelező tagúl ajánlja **Szabó József** r. t. Nevezett a növénypalaeontologia terén jelesen működik, az országos geológiai intézetnél az ásatag növényekből gyűjteményt rendezett be, s ott a phytopalaeontológiai tudományos teendőket vezeti. Ide vágó munkái közül felemlíti: «A Zsilvölgy aquitán-kori flórája», «Magyarország jégkorszaka és ennek flórája», «A tavi rózsák jelenje és múltja.» A tudomány terén folytonosan működik és óhajtható, hogy a botanikának ezen fontos ága az Akadémiánál szintén legyen képviselve.

TORMAY BÉLA miniszteri tanácsost levelező tagúl ajánlják **Thanhoffer Lajos** r. és **Bedő Albert** l. t. A kitünő gazdasági író mult évben felsorolt és azóta is gyarapodott nagybecsű művei és indokaik alapján annyival is inkább újból ajánlják levelező tagúl, mert osztályukban a földművelési szakokat képviselő tagok úgy is csekély számban vannak, más részről erős meggyőződésük az, hogy Tormay további munkássága Akadémiánknak csakis hasznára és dicséretére szolgáland.

Dr. **SCHWIMMER ERNŐ LAJOS** egyetemi nyilvános rk. tanárt, levelező tagúl ajánlja dr. **Mihákovics Géza** rendes tag. Schwimmer Ernő Lajos a bőr- és bujakórtan nyilv. rk. tanára a budapesti k. tud. egyetemen, a szakmájának nemcsak gyakorlati oktatása, de tudományos művelése és irodalmi gazdag tevékenysége által annyi érdemeket szerzett, hogy levelező tagúl való megválasztására széles alap van. Született Budapesten 1837-ben, ott végezte a középiskolákat, valamint az orvosi tanfolyamból 3 évet, a két utolsó tanévre Bécsbe ment s ott 1861-ben orvosi s sebésztudori oklevelet nyert. 1862—1865-ig a bécsi közkórház több osztályán képezte magát s Hebra oldalán, a ki akkori időben a bőrgyógy- és kórtan egyik legelső rangú képviselője volt, mint segédorvos működött. 1865-ben visszakért Budapestre s mint gyakorló orvos a bőrgyógy- s kórtant választotta szakmául, a melyet azóta ernyedetlen szorgalommal művel s gazdag tapasztalatait az irodalom terén is értékesítette. Dolgozatai felől, melyek felsorolása alább következik, a bel- és külföldi sajtó a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. (Lásd: α) Orvosi Hetilap 1874.

2.; b) Vierteljahrsschrift f. Dermat. 1874. sz. 436.; c) Archiv f. Klin. Medicin Bd. 23. S. 477.; d) Annales de Dermat. et Siphiligraphie 1883. sz. 158.; e) Medical Times & Gazette 1878. k. 111.; f) Monthly Review of Dental Surgery 1878. July; g) Orvosi Hetilap 1882. 37. sz.; h) Wiener med. Clin. Centralblatt 1883. nr. 3. l) Deutsche medicinal Zeitung 1883. nr. 18.; m) Allgemeine med. Centralzeitung 1883. nr. 55. és 82.; n) Berliner Klin. Wochenschrift 1883.; o) Archiv f. Klin. Medizin 1883. sz. 411.; p) Archives generales de medicine 1883. sz. 629.; r) Annales de Dermatologie 1883. sz. 656.; s) Wiener allgemeine med. Zeitung 1888. nr. 33. és több más helyen.) Mindezek a mellett tanuskodnak, hogy Schwimmer Ernőt a bőr- és bujakörtan egyik legelismertebb és legérdemesebb művelőjének tartják, kiben meg van a képesség és buzgóság gazdag gyakorlatából a látottakat irodalmilag és tudományosan feldolgozni. Az elismerés nem is maradt el. 1871-ben a budapesti k. tud. egyetemen a bőrgyógy- és kórtan magántanárává minősítettett, 1875-ben a fővárosi barakkórházban a bőrbajosok osztályán rendelő orvos lett, 1879-ben rendkívüli tanári címet nyert, 1885-ben az üllői-úti fővárosi kórházban főorvossá lett s csak nem rég, 1892. márcz. 3-án Ő Felsége által a budapesti kir. tud. egyetemen nyilván. rk. tanárrá neveztetett ki. Ezen eredményeket nyilvánvalóan nemcsak befolyásos társadalmi állásának, de főleg tudományos érdemeinek köszöni. Azonban a legtöbb elismerést megadni a magy. tud. Akadémia van hivatva, a melynek III-ik osztályába levelező tagúl való megválasztására dr. Schwimmer Ernőt ajánlom.

UGYANÓT ugyanez okokból ajánlja **Klug Nándor** lt. Dolgozatainak jegyzéke megjelent az 1887. Értesítő 130—134. lapjain; azóta közrebocsátott munkáinak sorozata a következő: I. Nagyobb bőrkörtani munkálat: «Die Grundlinien der heutigen Syphilistherapie.» Hamburg, Leop. Voss 1888. 119 l. II. Kisebb bőrkörtani dolgozatok: «A bőr és nyákhártyák gümőkórja». Orv. Het. 1887. 1. sz. Ugyanez németül. Die Tuberculose der Haut u. der Schleimhäute. Arch. f. Dermat u. Syph. Wien, 1887. p. 37—53. «Az orbáncz gyógyhatása egyes kóralakoknál». Gyógyászat. 1887. 28. és 20. sz. Németül: Wien. med. Presse. 1888. No 14., 15., 16. «Myxoedema». Real-Encyclopäd. d. gesamt. Heilkunde. Wien u. Leipzig, 1888. «Nagelkrankheiten». Ibidem. «A bőrgyógyászat és bujakörtan jelen állása.» Gyógyászat. 1888. 14. és 15. sz. «Pityriasis» Real-Encyclopäd. d. ges. Heilk. 1888. «Néhány újabb bőrgyógyászati szerről.» Gyógyászat. 1888. No. 53. és 1889. No. 1—4. Németül Wien. med. Woch. 1889. No. 4—7. «Kurzer Rückblick auf den heutigen Stand der Dermatologie.» Allg. Wien. Med. Zeitung. 1889. No. 1—5. «A Pellagra-kérdéshez Magyarországhban.» Orvosi Hetilap. 1889. 20. sz. «Visszaemlékezés a párisi I. bőrgyógyászati congressusra.» Orvosi Hetilap. 1889. évfolyamban. «Influenza és bőrbántalmak.» Orvosi Hetilap. 1890. 14. u. Németül Wien. med. Woch. 1890. Nr. 37. «Über die Verwendung des Thiols bei Hautkrank-

heiten.» Therapeut. Monatshefte Berlin, 1890. Aprilheft. Das «Thiol» in der dermatologischen Praxis. Wien. med. Woch. 1890. No. 30. «Sarcoma multiplex pigmentosum diffusum.» Atlas international des maladies rares de la peau. II. Heft. s. Abbildung. Német, francia és angol nyelven. Ugyanez magyarul Orv. Hetilap 1890. 31. és 32. sz. Die «Behandlung mit Koch'scher Lymphe» vom dermatol. Standpunkte aus beurtheilt. Deutsche med. Wochenschrift. Berlin, 1891. No. 1. Ugyanez magyarul Orvosi Hetilap. 1891. 1. sz. III. Egyéb munkálatok: «Rendszerek és divatok az orvosi tudományban.» (Előadatott a magy. orvos- és természetvizsgálók XXIII. vándorgyűlésén.) Budapest, 1887. 23. l. «Therapeutische Erfahrungen über einzelne Soziodolpräparate, insbesondere über das Hydrargyrum Soziodolie. Wiener klinische Wochenschrift 1891. No. 26.

Dr. **TÖRÖK AURÉL** egyetemi tanárt levelező tagúl ajánlják **Mihalkovics Géza** és **Thanhoffer Lajos** r. tagok. Dr. Török Aurél kiváló tudósunk, egyetemi ny. r. tanár s több bel- és külföldi tudományos társulat tagja, a ki külföldön is jelesnek elismert tekintély s a ki úgy az anthropologia, mint a hozzá tartozó szakmák terén is úgy szakképzettségénél, mint egyébként is diszére fog válni megválasztása esetén Tudományos Akadémiánknak. Dr. Török Aurél 1864. óta mostanig 200 kisebb-nagyobb, több szakmára kiterjedő dolgozatot és művet tett közzé, a melyek általában dicsőséget szereztek neki, de magyar tudományosságunknak is egyaránt. Megválasztását az is kívánatosná teszi, hogy az anthropologia, mint ilyen, képviselve nincsen a III. osztályban, másrésről, hogy neki is tér nyujtassék, hogy egy ilyen magas fokú intézetben publicálhassa dolgozatait s ne kellessen neki egyes nagyobb szabású munkálatait abba hagyni, vagy pedig külföldi társulatoknál vagy idegen kiadóknál más nem hazai nyelven közléseket tenni. Dr. Török Aurél kisebb munkái magyar, német és francia szaklapokban, folyóiratokban és napilapokban jelentek meg; míg nagyobb, önálló buvárlatokon alapuló dolgozatai külföldi tudományos akadémiák és társulatok folyóirataiban, vagy külön önállóan jelentek meg s mindannyian több tudományszakra terjed, nevezetesen úgy a boncztanra és fejlődéstanra, mint az élettanra, szövettanra és az anthropológiára, a melyek mind becesek, a tudományt előbbre vitték s magyar tudományosságunknak dicsőséget szereztek. Irodalmi munkálatainak jegyzéke: A fonalóc (Trichina), Margó egyet. tanár előadása után közli P. Tewrewk Aurél, orvostanhallgató. Gyógyászat 1864. évf. 29., 30., 31., 32. sz. A vér epés megfertőzése. Nomias tanár után. U. o. 34. sz. Bőr alatti rostdag. Tömlős rostdag (rostos nyákdag Virchow). U. o. 37. sz. A szegycsonttörésről. U. o. 38. sz. A pokolvar gyógykezelése bőr alatti metszések által. U. o. 42. sz. A bujaképlet (Syphiloma) Wagner után. U. o. 46. sz. Új nézet a fonalócok vándorlási módjára nézve. U. o. 47. sz. Skoda tanár bel-

gyógykórodájából: a gümőkór gyógykezelése. U. o. 1865. 2. és 3. sz. Agyhártalob. U. o. 12., 13. és 14. sz. A csúzos derme egy esete. U. o. 19. sz. Az értömület egy esete. U. o. 24. sz. Az érvágásról. U. o. 33. sz. Oppolczer tanár belgyógykórodájából: A lázas mozgalmak gyógykezelése hevenybántalmaknál. U. o. 28. sz. Broca után: A czomb világra hozott ficzamáának gyógytana. Gyógyászat. 1865. 11. sz. Le Grand du Saulle után: A szerelem tévely és annak orvostörvényszéki következményei. U. o. 8., 9. és 10. sz. Általános bujakór, hajhullás. Teljes és gyors gyógyulás. U. o. 20. sz. Tarneau után: A terhességi rivóka üszög. U. o. 21. sz. Raiffer után: A heveny izületi csúz. U. o. 25. sz. Mellhártya izzadmány előbb a baloldalon. Mellesapolás. Rög-tön beállott halál. U. o. 25. sz. Agylágyulás újszülötteknél. U. o. 25. sz. Öngyilkosok államrajza Európában. U. o. 26. sz. Melhac után. Fehérnye vazelés izzag következtében. U. o. 30. sz. Aus dem physiologischen Institute der Wiener Universität: Beiträge zur Kenntniss der ersten Anlagen der Sinnesorgane und der primären Schädelformation bei den Batrachiern. Sitzungsberichte der Wiener k. Akad. der Wissenschaften. 1865. A dúdoros köszvény. Gyógyászat. 1866. 3. sz. Pearce után: Azonos-e a hagymáz három neme. U. o. 5. sz. Adatok az érzékszervek első kifejlődéséhez s az elsődkoponya képződéséhez a bekánál. U. o. 6. sz. Skoda tanár kórodájából: Heveny májsorv. U. o. 7., 8., 9. és 10. sz. A köhögés és köpedék U. o. 23. 24. sz. Az ólomzsába. U. o. 38. A mellhártyalob és tüdőlob elkülönzési kórisméje. U. o. 50. sz. Corlieu tanár után: A pokolvar. U. o. 30. sz. Aus dem physiologischen Institute der Wiener Universität. Ueber die Entwicklung der Mundhöhle. Sitzungsber. der Wiener k. Akad. der Wissenschaften. 1866. Az izomidegek végződése. A pesti tud. egyet. orvost. kara részéről pályadíjra érdemesített mű 3 táblával. Ujabb nézetek a máj szövetéről. Gyógyászat. 1867. 33. sz. Lob és genyedés Cohnheim után. U. o. 47., 48., 49. és 50. sz. Dr. Wundt élettanának kézikönyve. Ford. Budapest, 1868—1869. A görcső. Magyar Polgár. Kolozsvár. 1870. 2., 3. és 4. sz. A emlékező tehetség mint a szervezett anyag működése. Hering tanár után. Term. Közlöny. Pest, 1871. 11—26. l. Virchow beszéde a német természetbúvárok és orvosok 44-dik vándorgyűlésén Rostockban. Természet. Pest. 1871. 20., 21. és 22. sz. A lélek székhelyéről. Goltz tanár után. U. o. 21—24. sz. Az emberi hang és beszéd élettana. U. o. 1872. 1., 3. és 4. sz. Utóhangok a tavali rostocki német természetbúvár gyűlésről. U. o. 2. sz. Az emberi test mérték- és számviszonyáról. Luschka tanár után U. o. 5—6. sz. Wagner elkülönülési és gyarmat képződési elméletének egynémely gyengéi. U. o. 8—9. sz. A mexikói Proteus v. Axolett. U. o. 13. sz. A Darwin-elmélet statisztikájából. U. o. 21. sz. Der feinere Bau des Knorpels in der Achilles-Sehne des Frosches. Separat-Abdruck aus den Verhandlungen der Würzburger physik. med. Gesellschaft. N. F. III. Bände. Würzburg. 1872. 2 Tafel 1—28. Über den Bau der Nervenfasern. Sep. Abdruck

aus den Verhandl. der phys. med. Gesellschaft. Würzburg. N. F. III. Bände. 1—3. A kötszöveti kérdés mai álláspontja. Orv. Het. 1872. 15—17. 22. és 23. sz. A strassburgi egyetem. megnyit ünnepélye. U. o. 20. sz. A sziklemezkék szerepe a szöveti szerkezet kifejlődésében. Acta reg. scient. Univ. Claudiop. Fasc. II. Kolozsvárott. 1873. 1—24. Die formative Rolle der Deterplättchen beim Aufbau der Gewebestruktur. Centralblatt für med. Wissenschaft. 1874. Nr. 17. Die primäre Differenzirungen in den Embryonalzellen bei Sireden pisciformis. M. Schulzes Archiv für Mikroskopie Bonn. 1876. 756—483. I. Dolgozatok a kolozsvári tud. egyetem élet-szövettani intézetéből. I. Az állati szervezetnek élő alakegységei. Tanulmány az állati sejtelmélet felett. Kolozsvár. 1876. 1—48. l., egy tábla. A hatodik érzékről. Erdélyi Múzeum III. évf. Kolozsvár. 1876. 5. sz. Kisebb közlemények az élet-szövettan köréből. 1. Az élő sejtállomány (protoplasma, bioplasma) finomabb szerkezetéről. 2. A sejtagnak (nucleus) szerkezetéről és kifejlődéséről. Erdélyi Múzeum III. évf. 1876. 8. sz. Szöveti elkülönülések ébrényi sejtek bioplasmájában. Kolozsvári Orv. Term. Társulat 3-dik szakülésén. 1876. Adatok a sejtmag tipikus alakjához. Kolozsvári Orv. Term. Társulat 6-dik szakülésén. 1876. Az élő állományról. Kolozsvári Orv. Term. Társulat Értesítője. 1877. 55—56. l. Az emberi szervezet munkaképességéről. Kolozsvári Orv. Term. Társulat Értesítője. Kolozsvár. 1877. 11—13. l. Az életjelenségek buvárlatáról. Havi Szemle. Budapest. 1878. 2 f. 121—128. l. A színérzék fejlődése a régieknél és annak állapota a classicus írónál. Philologiai Közöny. Budapest, 1878. 75—84. és 173—184. l. Dolgozatok a kolozsvári tud. egyetem élet-szövettani intézetéből. II. Szövet alakulások a Sireden pisciformis sejtjeiben. Adat az állati szervezet szövet fejlődésánához. 1 rézm. táblával. Erdélyi Múzeum-egylet Évkönyve. Kolozsvár. Uj folyam. II. k. V. sz. 145—172. l. Dolgozatok a k. t. e. élet-szövettani intézetéből. III. Az élő állomány (bioplasma). I. Rész. Az élő állomány eszméjének fejlődéstörténete. Biologiai tanulmány. Erdélyi Múzeum-egylet Évkönyvei. Uj folyam. Kolozsvár 1878. IX. sz. 399—432. lap. A lélekzészről. Kolozsvári Orv. Term. Értesítő. 1878. 13—21. l. Közlemények a kolozsvári boncztnai-intézet koponya-gyűjteményéről. Kolozsvári Orv. Term. Értesítő. 1879. I. orv. szak. II. füzet. 105—115. l. A félkörös halántékvonalak különböző alakjairól. Két táblával. Kolozsvári Orv. Term. Értesítő. I. orv. szak. III. füz. 1879. 125—174. l. Az emberi alakról anthropologiai szempontból. Kolozsvári Orv. Term. Értesítő. Népszerű előadások. 1870. I. füz. 86—89. l. Az emberi testtartásról. Term. Közöny. Budapesten. 1879. 391—393. l. A koponya nagyságáról. U. o. 393—394. l. Az orról. U. o. 427—429. l. A németek hajszinéről. U. o. 430. l. Hindosztán történelem előtti lakóiról. U. o. 430—431. l. Az életerő és az orvostan mai iránya. Kolozsvár. 1880. 4—90. l. A kosmologiai problémának mint a tapasztalati természet-buvárlat utolsó kérdésének fejtegetése vonatkozással a «Szer-

ves világ» erőnyilvánulásainak alaptörvényére (előbbi függeléke gyanánt) 93—103. l. Anthropologiai levelek. Visszapillantás a német anthropologusoknak XI-dik általános gyűlésére Berlinben. Orv. Het. 1880. 38. sz. U. az I. a. A hajzat és szemcsillag színezetének kérdése. U. o. 39. sz. U. az I. b. A test magassága. U. o. 40. sz. U. az, Broca Pál emlékezete. U. o. 47. és 49. sz. A skopczokról. Term. Közlöny. Budapest. 1880. 28—29. l. Egy hosszú ujjú család. U. o. 116—117. l. Koponyakereskedés Uj-Zélandban. U. o. 117. l. Ehető föld. U. o. 117. l. A délamerikai puszták fiairól. U. o. 158—160. l. A milói Venus szobra. U. o. 188—191. l. A kurgánok. U. o. 234. l. A csontok ásványos részeinek tartalma nem, kor és táplálék szerint. U. o. 234—235. l. Orosz népszokások szülésnél és keresztelésnél. U. o. 352—353. l. A kihaló félben levő tsúdokról. U. o. 353—354. l. Az öngyilkosok statistikájából. U. o. 354. l. Az ember harmadik zápfoga. U. o. 464—465. l. A hosszú körmökről. U. o. 465—466. l. A régi kelta nyelv maradványa. U. o. 466. l. Az úgynevezett «óriási fazekak» jelentősége. U. o. 466. l. Sur le crâne d'un jeune Gorille du Musée Broca. Par A. de T. membre de la Société d'Anthrop. de Paris. Extrait des Bulletins de la Société d'Anthrop. Séance du 20 janvier 1881. Paris. 1881. 1—16. l. Communications sur une série de dix-huit crânes valaques. Bullet. de la Société d'Anthr. T. IV. Série III. Fasc. 2. Paris. 1881. p. 175—179. l. Franciaország ember anyaga demographiai szempontból. Orv. Het. 1881. 26—28., 31., 32. és 34. sz. Könyvismertetés. Sur le crâne st. Orv. Het. 1881. 34., 35., 37. és 39. sz. Dr. Topinard Pál «Az anthropologia kézikönyve.» Fordították Pethő Gyula és T. A. Budapest. 1881. Kiadja a K. M. Term. Társulat. 1—768. l. Die Orbita bei den Primaten und die Methode ihrer Messung. (A regensburgi gyűlésen.) Correspondenz-Blatt der deutschen anthr. Gesellschaft. München. 1881. Nr. 10. 146—149. l. Az öregkor iránti tisztelet a különböző népeknél. Ter. Közl. 1881. 31—34. l. Broca Pál emlékezete. U. o. 127—130. l. Egy hires állatszeldítő életéből. U. o. 213—222. l. A szlávok elterjedése európai Oroszországban. U. o. 350. l. A koponyaüreg nagysága a különböző népfajoknál. U. o. 350. l. Az emberi nyelv eredetéről. U. o. 384—387. l. Algiri képek. Egyetértés. 1881. 174—176., 179. és 180. sz. A rokniai (algiriai) dolmenek leleteiről. Term. Közl. 1882. 49—54. l. Az anthropometriáról. U. o. 195—201. l. Darwin és az Anthropologia. U. o. 454—463. l. Vallás és babona a négereknél. U. o. 67—69. l. Az európai ember rasszokról. U. o. 121—122. l. Schliemann praehistoriai lelete Orchomenosban. U. o. 203—205. l. Cecchi afrikautazó viszontagságai. U. o. 205. l. A Budapesten felállítandó anthropologiai Múzeum és intézet. U. o. 292—295. l. A németek elszaporodásáról. U. o. 413—415. l. A történelem előtti rézkorról. U. o. 415—416. l. Koponya billikomok. U. o. 463—464. l. Babonás gyászszokások Franciaországban. U. o. 465—466. l. Schliemann legújabb ásatásai Trojában. Nemzet. 1882. 24. sz. Fajunk rokonságának kérdése anthr. szem-

pontból. U. o. 47. sz. Az anthropologia szerepe és a magyarok eredete körül folyó vita. Nemzet. 1882. 119. sz. Dr. Topinard Pálnak a párizsi anthropologiai iskola tanárának javaslata egy nemzetközi anthropometriai rendszer tárgyában. Anthropol. Füzetek I. sz. Budapest. 1882. 1—24. sz. Dr. Manouvrier S. az agyvelő súly értelmezéséről és alkalmazásáról. U. o. 15—19. l. A koponyaüreg meghatározásáról. 20—34. l. A fő emlősök (Primates) szemüregéről. U. o. 35—49. l. Adatok az erdélyi románok koponyáinak jellemzéséhez. 55—66. l. Az uralvidéki baskirokról. U. o. 67—106. l. Plan Carpin szerzetes utazásáról Tatárországba 1246. évben, Magyarországnak a tatároktól való feldulása után. U. o. 107—163. l. A tertiär idejű ember kérdése. U. o. 164—187. l. A történelem előtti emberek csontjain mutatkozó sérülésekről. U. o. 188—198. l. A négerek jellemző betegségeiről. U. o. 199—208. l. Schweicz lakói, szemük, hajuk és bőrük színe szerint vizsgálva. U. o. 209—218. l. Ethnographia, ethnologia és sociologia. U. o. 219—236. l. A halálózásról. U. o. 237—261. l. Nézetek a jövő életéről. U. o. 262—299. l. A budapesti felállítandó antr. múzeum és intézet tárgyában. U. o. 300—308. l. A Budapesten felállítandó anthropologiai múzeum részére tett eddigi ajándékok jegyzéke. U. o. 309—312. l. Az óruzsini «nagy barlang» megvizsgálásáról bizottsági jelentés. Dr. T. A., Lóczy Lajos és Dr. Roth Samu. Term. Közl. 1883. 105—111. l. A városi és vidéki emberek koponyáinak nagyságbeli különbsége. U. o. 122—124. l. Élő papua fiú Európában. U. o. 312—313. l. A régi egyptomiak mint arcképművészek. Term. Közl. 313—314. l. Ethnikai testcsontkitások. U. o. 1883. 399—402. l. A nemzetek nagyságáról. U. o. 480—481. l. Az agyvelő súly, mint az értelmiség jelzője. Nemzet. 1883. 218. sz. A német anthropologusok trieri gyűléséről. U. o. 230. sz. Anthropologisches aus Ungarn. Correspondenz-Blatt der deutschen anthr. Gesellschaft. München. XV. Jahrg. 1884. Nr. 10. 121—123. l. Magyarischer Schädeltypus. Corresp.-Blatt etc. XV. Jahrg. 1884. Nr. 10. 124. l. Kranometrische Apparate. U. o. 168—171. l. Darwin. Az ember származása és az ivari kiválás. Ford. D. T. A. és Entz Géza. Budapest, 1884. I. 1—542. l. II. k. 1—436. l. Az írás fejlődése. Term. Közl. 1884. 45. l. Különös jelek és taglejtések Madagaskar benszülőlteinél. U. o. 65—66. l. Hol van a termopylei szoros és hol nyugszik Leonidas a hőseivel. U. o. 66—67. l. Az emberi koponya legjellemzőbb szögei. U. o. 78. l. Az éjszakamerikai wyandot és wundot indiának társadalmi életéből. U. o. 172—175. l. Kiváló férfiak koponyaalakjai. U. o. 225. l. A betegségek uralma a föld népei közt (különlenyomat.) U. o. 1—54. l. A tüzföldiekről. U. o. 377—379. l. Királyi hercegek a tudomány szolgálatában. Nemzet. 1884. 75. sz. Der lustige Krieg um den Keltenschädel des Oedenburger Museum. Oedenburger Zeitung. 1884. 159. sz. A japániak művelődése. Haza és Külföld. Budapest. 1884. 10. sz. Az ember harmadik tomporáról. Term. Közl. 1885. 233—242. sz. Magyarország anthropológiájából. Term. Közl. 1885. 127—129. l. A táto-

válásról és elterjedéséről (előadás). U. o. 135. l. Az emberi termetről (előadás). U. o. 186. l. Vonások Petőfinek tanulókorából. (Rajzokkal). Magyar Salon. 1885. okt. 7—15. l. Mivel tartozik önnön magának a nemzet Segesvárott. Tájékoztató Petőfi hamvai felkeresése ügyében. Fővárosi Lapok. 1885. 275. sz. Nyílt levél a szerkesztőhöz az anthropologiai kiállítás ügyében. Archeolog. Ért. 1885. 33—36. l. Válasz dr. Réthy L. reflexióira. U. o. 235—336. l. Über Schädeltypen aus der heutigen Bevölkerung von Budapest. Anatom. Anzeiger 1886. Nr. 3. Über den Trochanter tertius und die Fossa hypotrochanterica (Honzé) in ihrer Sexuellen Bedeutung. Mit I. Tafel. U. o. Nr. 7. 168—178. l. Über den Apparat zur Bestimmung der bilateralen Asymetrie. U. o. Nr. 18. 318—322. l. Állatias jellemű emberfajták. Term. Közl. 1886. 296. l. A vadon élő emberfajták érzékeinek finomságáról. U. o. 269—270. l. Az ember és emberszabású lények gerincoszlopáról. U. o. 270—273. l. A kivégzés módjai a különböző államokban. U. o. 357—358. l. A személyazonosság anthropologiai megállapítása. U. o. 358—359. l. Über den Schädel eines jungen Gorilla I. Kranimetrischer Theil (3 Tafeln). Intern. Monatschrift für Anat. und Phys. Band IV. 1887. 1—821. l. Wie kann der Symphysiswinkel des Unterkiefers exact gemässen werden. (2 Taf. 2 Holzschn.) Arch. für Anthropol. XVII. k. 1—2. Heft. Braunschweig. 1887. 1—10. l. Über die Metamorphose des jungen Gorillaschädels. Correspondenz-Blatt der deutschen anthr. Ges. München. 1887. Nr. 11—12. 141—150. l. A férfi és nő anthropológiája. Term. Közl. 1887. 70—75. l. A koponya mesterséges eltorzításáról. U. o. 261—265. l. A harakiriról. U. o. 343—344. l. Az agyafúrt kifejezésről. U. o. 349. l. Pozdrav vlastencum moravskym. Velevážený p. redaktore. Dr. A. šl. T. (az őskori kutatás ügyében.) Našinec. Olmütz. 1887. 91. sz. Über ein Universal Kranimeter. Zur Reform der Kranimetrischen Methodik. Leipzig, 1888. Mit 5 Holzschnitten und 4 lith. Tafeln. 1—135. l. Über den Yézver Ainoschädel aus der ostasiatischen Reise des Herrn Gr. Béla Széchenyi und über den Sachaliner Ainoschädel des k. zool. und antrop. ethnogr. Museum zu Dresden. Mit 1. Fig. im Text und Tafel I. II. Arch. für Anthropol. 1888. Braunschweig. XVIII. Band. Heft 1—2. 15—100. l. Über ein Universal Kraniochor. Ein Beitrag zur Reform der Kranio-logie. Mit I. Tafel. Intern. Monatschrift für Anat. und Phys. Leipzig. Band VI. 1—69. l. Az Ájnók. Egy ősi emberfajtáról Ázsia keleti szélén. Anthropogeographiai tanulmány. Különlenyomat a Budapesti Szemle. 1889. 146—150. sz. 1—155. l. Über eine neue Methode den Sattelwinkel zu messen. Mit 4 Tafeln. Intern. Monatschrift für Anat. und Phys. 1890. Band VII. 1., 3—6. füz. különlenyomat. 1—81. l. Mit Tafel V—VII. Az ember arcz és tagjátéka. Term. Közlöny. 1890. A mai emberbuvárlatról. (Előadatott a magyarországi néprajzi társaság 1889. nov. 16. ülésén.) Budapesti Szemle. 1890. 158—159. sz. 1—31. l. Grundzüge einer system. Kranimetrie etc. Stuttgart. 1890.

1—631. I. Das Wesen und die Aufgabe der systematischen Kraniologie. Intern. Monatschrift für Anat. und Phys. Band VIII. Heft 2. 1—20. I. Discours de félicitation prononcé à l'ouverture de l'université de Lausanne. Megjelent a Gazette de Lausanne. 1891. máj. 19. Entgegnung auf Herrn Kollmanns Angriffe. Correspondenz-Blatt der deutsch. anthr. Ges. München. 1891. Nr. 8. 1—2. I. Egy jézó szigetbéli ájné koponyáról. 14 a szöveg közé nyomott ábratáblával, egy függelékkal. Különnyomat gr. Széchenyi Béla «Keletázsiai utazás tud. eredményei.» Budapest. 1892. 1—266. I. Über die heutige Schädellehre. Intern. Monatschrift für Anat. und Phys. 1892. Neuere Beiträge zur Frage der Horizontalebene des Schädels in Bezug auf die kraniometrische Analyse der Schädelform. Mit 11 Fig. Mittheilungen der anthr. Gesellschaft in Wien. 1892. Beiträge zur system. Kraniometrie. Über die Asymetrien der anatomischen Medianebene des Schädels mit 3 Fig. Int. Monatschrift für Anat. und Phys. 1892. Egy fiatal gorillakoponya összehasonlító alaktani leírása (készülöben.)

*

Dr. **DOHRN ANTAL** nápolyi tanárt *külső* tagúl ajánlja **Entz Géza** r. t. A körül a nagy haladás körül, a mely mai nap az állattan egész tágas területén észlelhető, alig van kartársaink között valakinek nagyobb érdeme, mint dr. Dohrn Antal tanárnak, a nápolyi nemzetközi állattani állomás fenkölt szellemű megalapítójának és igazgatójának. Hogy a tudomány fejlesztéséhez mily nagy arányokban járult Dohrn s intézetének minden nemzetbeli munkásai, ezt az állomás kiadásában megjelent munkák, a melyek között nem egy valóban úttörő s korszakot alkotó alapmunka, fényesen bizonyítják. Az állattan magyar művelői között is nem egynek volt szerencséje a nápolyi állomás laboratoriumaiban bűvárlatokat tehetni s ezek mindegyikét a hála meleg érzelme kapcsolja az állomás igazgatójához, ki tudományos törekvéseiket a leglekötelezőbb előzékenységgel segítette elő s ezzel közvetve az állattannak hazánkban való fellendüléséhez is hathatósan hozzájárult. Mindezek alapján az Akadémia díszét véli emelni, midőn dr. Dohrn Antal tanárt, a tudomány körül szerzett s általánosan ismert kiváló érdemeiért, külső taggá való megválasztásra a legmelegbben ajánlja.

